



lykke = eihti

avitaminbombe = vitamiinipommi

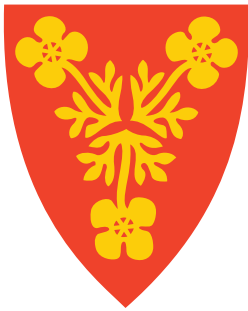
sushi = sushia

edderkopp = hämähäkki

bokseshanske = nyrkkeilyhanska

heyre = oikea





STORFJORD KOMMUNE
9046 OTEREN

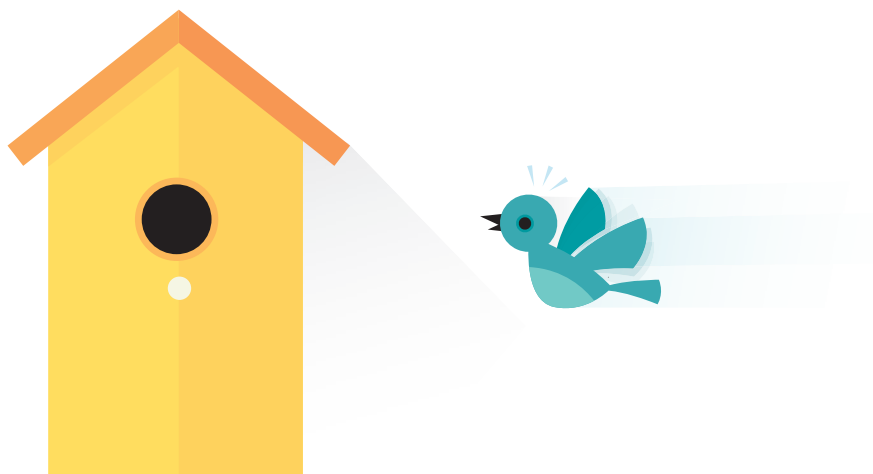
post@storfjord.kommune.no
www.storfjord.kommune.no & www.spraakcenter.no

Publikasjonen har fått prosjektstøtte fra fylkesmennene i Finnmark og Troms.

Forfattere: Saara Pudas, Salla Taavetti og Silja Skjelnes-Mattila

Grafisk formgivning og illustrasjoner: Colibri Design · www.colibridesign.no

COLIBRI *design* 



INNHOLDSFORTEGNELSE:

KAPPALE 1	s.4	s.46	KAPPALE 6
KAPPALE 2	s.12	s.56	KAPPALE 7
KAPPALE 3	s.20	s.64	KAPPALE 8
KAPPALE 4	s.30	s.68	GRAMMATIKK
KAPPALE 5	s.38		



KAPITTEL 1



VI SKAL LÆRE

- Å lage hjelpemidler for å huske lange rekker med nye ord
- Navnene på månedene og å bruke disse når vi lager beskrivelser av et år
- Å bøye sammensatte ord
- Å forklare hva som menes med inessiv
- Lage og bruke inessivformer, både i betydning sted og tid
- Å bruke ordboka *Finsk-norsk ordbok, suomi-norja sanakirja. Turid Farbreugd og Hannele Seppinen, Unipub forlag (2000)* til å finne grammatisk informasjon



UUDET SANAT NYE ORD

tammikuu, helmikuu, maaliskuu, huhtikuu, toukokuu, kesäkuu, heinäkuu, elokuu, syyskuu, lokakuu, marraskuu og joulukuu.

TEHTÄVÄ OPPGAVE

Det er mange ord som skal pugges og læres. Prøv å lage en huskeregel, eller noen visuelle hjelpemidler, for å lære alle de finske månedsordene. Dette kan dere gjerne gjøre som et gruppearbeid.

PIENI PÄHKINÄ LITEN NØTT

De finske månedsnavnene er sammensatte ord, der det siste leddet er *kuu*, altså måned. Desember, *joulukuu*, betyr direkte oversatt julemåned. Er det noen av de andre månedene som dere umiddelbart forstår?

HYVÄ TIETÄÄ KJEKT Å VITE

Det er få språk som har egne navn på månedene. De fleste språkene bruker månedsnavn fra det latinske språket, men i finsk og samisk bruker man egne, gamle månedsnavn. Ordet *joulukuu* er selvsagt knyttet til kristen tradisjon. Tidligere het denne måneden på finsk *talvikuu*.

TAULUKKOTEHTÄVÄ TABELLOPPGAVE

Lag en oversikt over månedsnavn i forskjellige språk i en tabell. Estisk, altså språket i Estland, ligner mye på det finske. For eksempel på wikitravel.org/fi/Viron_matkasanakirja finner du en oversikt over dagligdagse estiske fraser, blant annet månedsnavnene. På samme måte finner du de samiske månedsnavnene på wikitravel.org/fi/Saamen_matkasanakirja.

NORSK	ENGELSK	ESTISK	FINSK	SAMISK
januar	January	Jaanuar	tammikuu	ođđajagimánnu

Iskrem = jäätelö

säl = rølskeet

snute = kuono



GRAMMATIKK

A INESSIIVI INESSIV

Vi har lært at endelsen *-ssa/-ssä* (-ssA) kan brukes for å definere beliggenheten 'i'.

Kirja on laukussa ja omena on taskussa.

Denne endelsen kan også brukes for å beskrive tid.

Slik gjør vi det også på norsk, vi sier jo *i januar er det kaldt, i juli er det varmt.*

Sammen med månedsnavnene bruker vi på finsk endelsen *-ssa*.

! LYHYESTI KORT FORTALT

-ssA er en kasusendelse. Kasusen heter inessiv.

Inessiv kan brukes som endelse for å definere sted og tid.

-ssA

A YHDYSSANAT SAMMENSATTE ORD

Et sammensatt ord er et ord som er satt sammen av flere ord.

Når finske sammensatte ord skal bøyes, så er det det siste ordleddet som styrer vokalharmonien. Det er altså det siste ordet som bestemmer om man skal bruke *-ssa* eller *-ssä*.

Sjekk om du klarer å bøye følgende ord med inessiv:

Jääkarhu?	Käännöteksti?
Heinäkuu?	Puukenkä?
Talvipesä?	Sadetakki?
Lukuteksti?	



PIENI PÄHKINÄ LITEN NØTT

Når man bøyer månedsnavnene på finsk i inessiv, så bruker vi alltid *-ssa*, og ikke *-ssä*. Kan du se hvorfor?



HYVÄ TIETÄÄ KJEKT Å VITE

Hovedoppgaven til inessiv, er å beskrive beliggenhet og plassering. Den samme endelsen brukes også i andre tilfeller. Man kan for eksempel bruke inessiv for å beskrive en tilstand:

<i>koira on hengissä</i>	(Hunden er i ånden, i betydning hunden er i live)
<i>taivas on pilvessä</i>	(himmelen er i skyer, mao himmelen er overskyet)
<i>nokka on tukossa</i>	(nesa er i en dott/klump, i betydning nesa er tett)
<i>järvi on vielä jäässä</i>	(innsjøen er fortsatt i is).

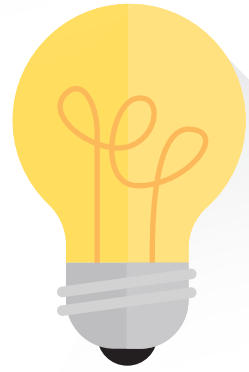
Disse bør dere merke dere. De brukes mye.



KONTROLLIKYSYMYKSIÄ KONTROLLSPØRSMÅL

- Hvilken endelse har kasusen inessiv?
- Hvilke varianter har endelsen og når bruker man de forskjellige variantene?
- Hvilken inessiv-endelse skal brukes i bøying av sammensatte ord?
- Hva skal endelsen i hovedsak oversettes med i en finsk-norsk-oversettelse?
- Kan du gi eksempler på når inessiv brukes for å beskrive *tid*?





A APUA! HJELP!

På eksamen og tentamen får du bruke hjelpemidler. Når og hvor du skal bruke forskjellige endelser må du vite, men fra en bøyningstabell kan du finne informasjon om for eksempel lydendringer. Dette er svært verdifull informasjon dersom du bare vet hvordan du skal lese en tabell. I brukerveiledningen i ordboka til Farbregd og Seppinen er det gitt tabeller som forteller hvordan ord skal bøyes. Vi skal se på noen av disse tabellene og bruke dem til å lage ord i inessiv.

ENTALL	1	NOMINATIV	valo	palvelu	valtio	laatikko
	2	GENITIV	valon	palvelun	valtion	laatikon
	3	PARTITIV	valoa	palvelua	valtiota	laatikkoa
	4	ILLATIV	valoon	palveluun	valtioon	laatikkoon
FLERTALL	5	GENITIV	valojen	palvelujen palveluiden palveluitten	valtioiden valtioitten	laatikoiden laatikoitten
	6	PARTITIV	valoja	palveluja palveluita	valtioita	laatikkoja laatikoita
	7	ILLATIV	valoihin	palveluihin	valtioihin	laatikkoihin laatikoihin



TAULUKKOTEHTÄVÄ TABELLOPPGAVE

Vi skal bruke tabellene fra ordboka til å lage inessiv-former. *Det er formen i entall genitiv vi skal bruke når vi lager inessiv.* Hva er endelsen vi skal fjerne fra genitivsformen og hva er endelsen vi skal legge til for å lage inessiv?

Lag et skjema for alle de fire ordene i arbeidsboka med det norske ordet først og med de finske formene i nominativ, genitiv og inessiv.

- Slå opp nominativsordene i ordboka og finn ut hva ordene betyr på norsk.
- Finn genitivsformen i tabellen.
- Fjern genitivsendelsen og legg til inessivendelsen.

Nominativ er det samme som grunnform.

ORDET ER DITT



LUKUTEKSTI HØYTLESINGSOPPGAVE

Hyvänen aika! Nyt on jo elokuu! Kyllä aika menee nopeasti.
 Kesä on ohi ja syksy alkaa. Koulu alkaa ja kohta kesä loppuu.
 Mutta vielä on kesä. Aurinko paistaa ja kukat kukkivat.
 Kohta metsämarjatkin kypsyvät. Metsämarjoissa* on paljon mehua ja makua.
 Ja valtavan paljon vitamiineja! Mustikat kypsyvät elokuussa, ja puolukat kypsyvät syyskuussa.
 Milloin hillat kypsyvät? Alkusyksy on minun mielestä paras vuodenaika.
 Minä tykkään käydä marjametsässä ja sienimetsässä.
 Syksyllä metsä on kaunis ja ilma on raikas. Ja metsät ja tunturit ovat täynnä ihanaa ruokaa.
 Minun mielestä lokakuu on surullinen kuukausi. Lokakuu on sadekuu.
 Minäkin itken kun taivas itkee.

* *Metsämarja* i inessiv blir *metsämarjoissa* i flertall.



KÄÄNNÖS OVERSETTELSE

Prøv å oversette leseteksten til norsk. Bruk ordbok. I leseteksten er det mange ord vi ikke har vært borte i før. Legg merke til at mange av de ukjente ordene er bøyde, og du må selv klare å lage grunnform.



TEHTÄVÄ OPPGAVE

I neste skriveoppgave skal vi beskrive hva som skjer i naturen i løpet av et år.

- Hva slags verb, substantiv og adjektiv tror du kan trenge i en slik tekst?
- Lag en temaordliste med ord du mener er viktige.



KIRJOITUSTEHTÄVÄ SKRIVEOPPGAVE

Ta for deg en kalender, og skriv en beskrivelse av hva som skjer ute i naturen i løpet av et år. Bruk alle månedsnavnene i beskrivelsen din. Beskriv det som du synes er viktig. Er det viktig når sola kommer tilbake? Når linerla kommer? Når mørketida begynner? Når scootersesongen begynner?



SANA ON VAPAA ORDET ER FRITT

Lag en liten fritekst der du bruker følgende ord:

jääkarhu

syyskuussa

sieni

kaunis

kahvia

nokka on tukossa





SANAKOE GLOSEPRØVE

NAVN : _____

DATO: _____

KLASSE: _____

april

januar

februar

august

juli

november

desember

juni

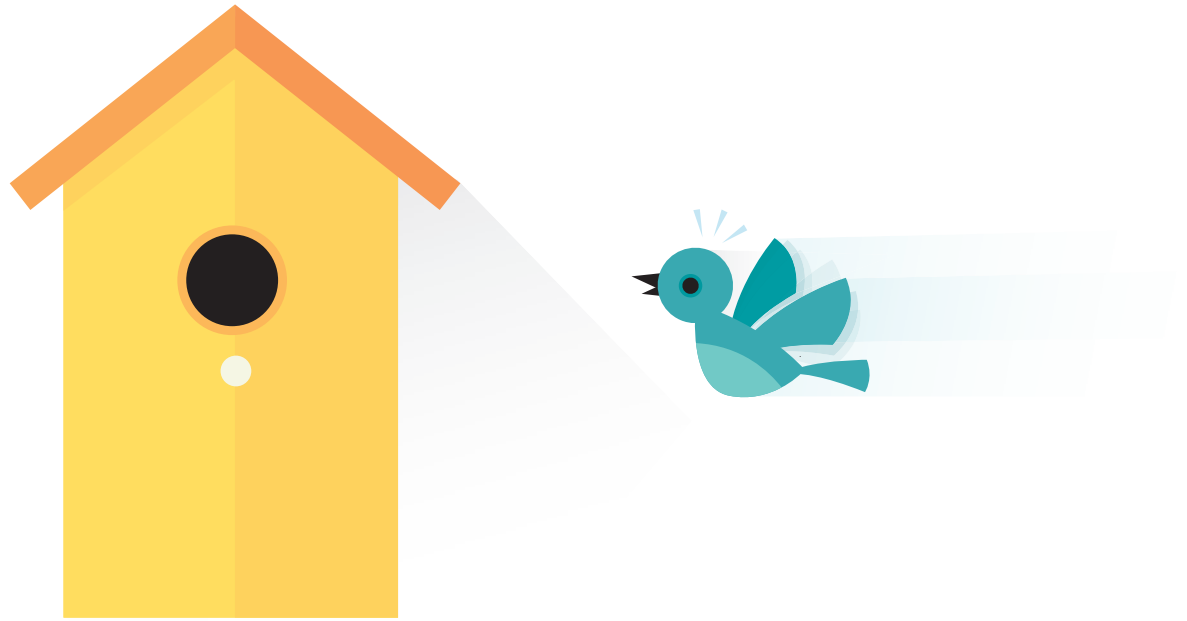
oktober

mai

mars

september





KAPITTEL 2



VI SKAL LÆRE

- Å uttrykke bevegelsen *fra* noe, ved å bruke en ny kasusendelse (-stA)
- Lære sammenhengen mellom endelsene -ssA og -stA
- Lære å bøye personlige pronomen i flere kasus
- Å uttrykke egen mening ved å bruke endelsen -stA



UUDET SANAT NYE ORD

Minä, minun, minulla, minusta, sinä, sinun, sinulla, sinusta, hän, hänen, hänellä, hänestä, me, meidän, meillä, meistä, te, teidän, teillä, teistä, he, heidän, heillä, heistä

Så mange ord har vi aldri hatt på en gloseprøve. Før du hiver deg over en eventuell pugging, bør du se etter om det er et system blant ordene.

Prøv å lage en tabell.

LYHYESTI

-STA ER EN KASUSENDELSE.
KASUSEN HETER ELATIV.

GRAMMATIKK

A ELATIIVI ELATIV

Vi har lært at kasusen *inessiv* har endelsen -ssA og at den skal oversettes til norsk med preposisjonen *i*. Nå skal vi lære en ny endelse, som skal oversettes til norsk med preposisjonen *fra*. Denne endelsen heter *elativ*. Elativ er en god venn av inessiven.

Endelsen til elativ er -stA (-sta og -stä). Det er akkurat de samme bøyingsreglene som gjelder for-stA som for -ssA. Dersom du kan bøye et ord i inessiv, så kan du også bøye det i elativ.

! LYHYESTI KORT FORTALT

-stA er en kasusendelse. Kasusen heter elativ.

Elativ oppfører seg i bøyning på samme måte som inessiv.

NOMINATIV	GENITIV	INESSIV	ELATIV
laatikko	laatikon	laatikossa	laatikosta
enkeli	enkelin	enkelissä	enkelistä
ovi	oven	ovessa	ovesta

ELATIV
BETYR
FRA

✎ TÄYTÄ FYLL UT

Kopier tabellen til skriveboka og fyll ut.

GRUNNFORM	BØYD I INESSIV	BØYD I ELATIV	OVERSETTELSE AV ELATIV-FORMEN
karhu	karhussa	karhusta	fra bjørnen
pesä			
mustikka			
Islanti			
Suomi			
ovi			
västäräkki			
heinäkuu			



KÄÄNNÖS OVERSETTELSE

Hannu kommer fra skolen

Linerla flytter fra sør.

Presidenten reiser fra Finland i morgen.

Fuglen flyr utav (/fra) redet



HUOMAA! LEGG MERKE TIL!

Noen ganger brukes -stA uten at vi direkte kan oversette med ordet *fra*.

Vi har tidligere lært at -stA skal brukes i ord som kommer etter verbet *kertoa*, for eksempel *Tämä kirja kertoo Harry Potterista*. På norsk sier vi altså å *fortelle om noe*, på finsk bruker vi *fortelle fra noe*. Slike oversettelsesfeller må vi være bevisste på.



LYHYESTI KORT FORTALT

Når vi skal *fortelle om noe*, så bruker vi elativ på finsk. Verbet *kertoa* krever -stA.



HUOMAA! LEGG MERKE TIL!

Vi har tidligere lært å si *minun mielestä* når vi skal fortelle om vår egen mening.

På finsk brukes -stA-formen når vi skal uttrykke egen mening. Den eller det som mener noe, skal ha stA-endelsen. *Minun mielestä* og *minusta* betyr det samme.

Se på følgende setninger:

Minä luen Harry Potteria. Minusta Harry Potter on jännittävä.

Hän matkustaa paljon. Hänestä se on tosi mukavaa.

Me pelaamme jääkiekkoa. Meistä jääkiekko on maailman paras urheilu.

Setningen *Minusta Harry Potter on jännittävä* blir direkte oversatt til norsk 'fra meg Harry Potter er spennende'. Det blir bare tull.

Ordet *minusta* må oversettes på samme måte som *minun mielestä*, altså med 'jeg synes at..'

A TEHTÄVÄ OPPGAVE

I følgende tabell skal vi sette inn alle endelsene vi har jobbet med. Kopier til arbeidsboka og fyll ut. All informasjon du trenger for å fylle ut formene, finner du i tabellen!

	STAMME	-N	-ssA	-stA	-IIA
MINÄ	minu-				
SINÄ					
HÄN	häne-				
ME	mei-	meidän			teillä
TE					
HE				heistä	

C KONTROLLIKYSYMYKSIÄ KONTROLLSPØRSMÅL

- Hvilken endelse har kasusen elativ?
- Hvordan oversettes ord i elativ? Kan du gi forskjellige eksempler?
- Gi eksempler på hvordan man kan uttrykke egen mening med bruk av elativ.
- Hva er spesielt med bøyingsformene til personlige pronomen?

A APUA! HJELP!

Vi ser på samme type tabeller som i forrige kapittel, men nå med andre eksempel. Nå skal vi bruke tabellene til å lage elativ-former. Husker du hvilken form vi skulle ta utgangspunkt i?

ENTALL	1	NOMINATIV	risti	paperi	banaani	ovi
	2	GENITIV	ristin	paperin	banaanin	oven
	3	PARTITIV	ristiä	paperia	banaania	ovea
	4	ILLATIV	ristiin	paperiin	banaaniin	oveen
FLERTALL	5	GENITIV	ristien	papereiden papereitten paperien	banaanien banaaneiden banaaneitten	ovien
	6	PARTITIV	ristejä	papereita papereja	banaaneja	ovia
	7	ILLATIV	risteihin	papereihin	banaaneihin	oviin

A TEHTÄVÄ OPPGAVE

Lag elativformer av de fire ordene *risti*, *paperi*, *banaani* og *ovi*.
Oversett de bøyde formene til norsk.

A PIENI PÄHKINÄ LITEN NØTT

Kan du finne informasjon i tabellen som forteller deg om du skal bruke *-sta* eller *stä* når du skal bøye ordet *risti*?



ORDET ER DITT



LUKUTEKSTI HØYTLESINGSOPPGAVE

Minun naapurilla on kissa. Kissa on harmaa norjalainen metsäkissa. Minun mielestä kissa on hyvin söpö, mutta melko villi. Joskus ajattelen, että naapurin kissa oikeasti on aika tyhmä.

Nyt istun kotona ja katson ikkunasta. Meidän puutarhassa, ison kuusen vieressä, on tosi iso mänty. Ja tiedätkö mitä? Kissa istuu männyssä.

Ja huutaa!!! Ehkä kissa sanoo *Apua! Apua!* Miten kissa pääsee alas puusta?

Nyt naapurinrouva hakee tikapuut autotallista. Kohta naapurikin on puussa. Voi-voi, tämä menee huonosti. Naapuri istuu kissan kanssa puussa, ja molemmat huutavat *Apua!*

Naapurilla on tyhmä kissa. Ja minulla on tyhmä naapuri. Nyt tyhmät istuvat puussa. Miten he pääsevät männystä alas?

A TEHTÄVÄ OPPGAVE

- Les teksten høyt flere ganger.
- Finn alle elativ-formene i teksten.
- Finn alle verbene i teksten. Det er minst ett verb i hver setning.
- Sett opp alle verbene under hverandre og skriv opp også grunnformen.

Finn grunnformen til følgende ord:

naapurilla autotallista kuusen puutarhassa männystä

- *Tyhmä* er et adjektiv. Kan du finne et eksempel i teksten der ordet er brukt som et substantiv?

KÄÄNNÖS OVERSETTELSE

Prøv å oversette leseteksten til norsk. Bruk ordbok.

KIRJOITUSTEHTÄVÄ SKRIVEOPPGAVE

Lag en tekst der du bruker ordene *minä, minun, minulla* og *minusta*.

SANA ON VAPAA ORDET ER FRITT

Lag en liten fritekst der du bruker følgende ord:

karvainen koira, minusta, appelsiinit, Suomesta, hiekkarannalla

TEHTÄVÄ OPPGAVE

Lag elativsformer av ordene *risti, paperi, banaani* og *ovi* (fra tabellen tidligere)
Skriv deretter en fortelling med minst syv setninger der du bruker disse fire ordene, enten i inessiv eller i elativ. Prøv å være kreativ med setningstypene.
Bruk verbeksempler fra de to kapitlene vi har gjennomgått.



SANAKOE GLOSEPRØVE

NAVN : _____

DATO: _____

KLASSE: _____

	NOMINATIV	GENITIV	ADESSIV (-IIA)	ELATIV	
jeg					
du					
han/hun					
vi					
dere					
de					



KAPITTEL 3



VI SKAL LÆRE

- Å skille mellom subjekt og objekt i en setning
- Hvordan man uttrykker objekt på finsk
- Hva som menes med partitiv og hvordan denne kasusen lages og brukes



UUDET SANAT NYE ORD

<i>arbeid</i>	Työ
<i>å arbeide</i>	tehdä töitä
<i>jeg arbeider</i>	minä teen töitä
<i>han/hun arbeider</i>	hän tekee töitä
<i>syssel</i>	homma
<i>i stykker</i>	rikki
<i>knust/ødelagt</i>	rikkinäinen
<i>lykkelig</i>	onnellinen

GRAMMATIKK

A OBJEKTI OBJEKT

Subjektet er den/det som utfører handlingen, med andre ord er *hovedpersonen* i setningen. Objektet er det som handlingen retter seg mot eller det som handlingen går utover. Objekt kan være både person og ting.

Anders spiser et eple.

spise er handlingen = verbalet, Anders er hovedpersonen = subjektet, og *et eple* er det som handlingen går utover = objekt

Silje slår Anders.

slå er handlingen = verbalet, Silje er hovedpersonen = subjektet, Anders er den som handlingen retter seg mot = objekt.

Vi skal se på enkle norske setninger og vi skal prøve å finne ut hva som er verbal, subjekt og objekt i setningene. Det er ord i setningene som ikke er subjekt, objekt eller verbal også.

De ordene skal vi ikke analysere.

Fortell også hvilke setninger som IKKE har objekt.

Silje sykler.

Silje sykler i skogen.

Silje hater sykkel sin.

Silje kaster sykkel på havet.

Jens elsker å spille gitar.

Jens elsker gitaren sin.

Gitaren er fin.

Gitaren oppbevares i en koffert.

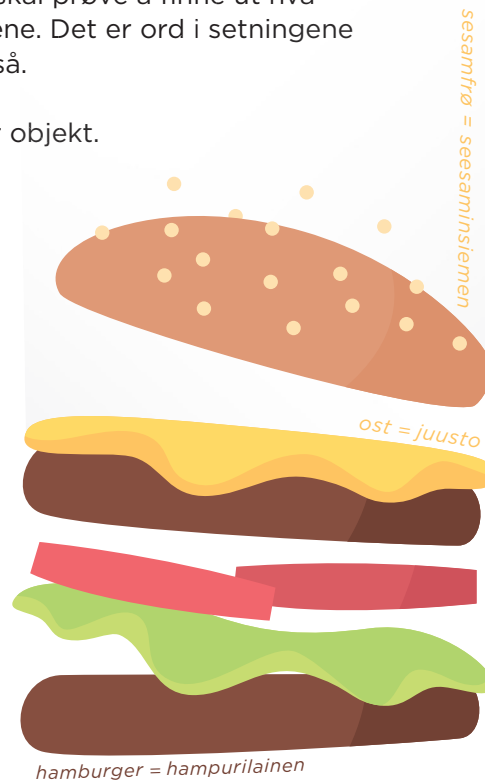
Kofferten er svart.

Hunden spiser mat.

Maten er god.

Hunden er feit.

Den feite hunden spiser feit mat.





HUOMAA! LEGG MERKE TIL!

Det å kunne skille mellom subjekt og objekt er svært viktig når man oversetter fra norsk til finsk. Subjektet skal ikke bøyes, men det skal objektet! For å kunne lage en korrekt setning med bøydd objekt, så er det altså ganske kjekt å finne objektet først.

Husk altså:

- Subjektet skal ikke bøyes, men
- Subjekt og verbal hører sammen på finsk, fordi subjektet bestemmer hvilken personendelse verbet skal ha (minä syö-n)
- Objektet skal bøyes, ofte i partitiv (omena-a)



PARTITIIVI PARTITIV

Partitiv er ikke noe nytt,- det er bare det grammatiske ordet som er nytt. Vi har trent på partitiv når vi har bøydd ord som kommer etter tallord (*yksi poro - kaksi poro-a*) og når vi har laget setninger som omhandler fritidsaktiviteter (*minä soitan kitara-a*). Det å legge til en ekstra -A (-a eller -ä) er å bøye ord i partitiv.

Noen ganger er objektet, altså gjenstanden for handlingen, en person, og ikke en ting. Husk at også navn skal bøyes i partitiv.

Minä lyön Anttia. (Antti + a)

Antti auttaa Saaraa. (Saara + a)

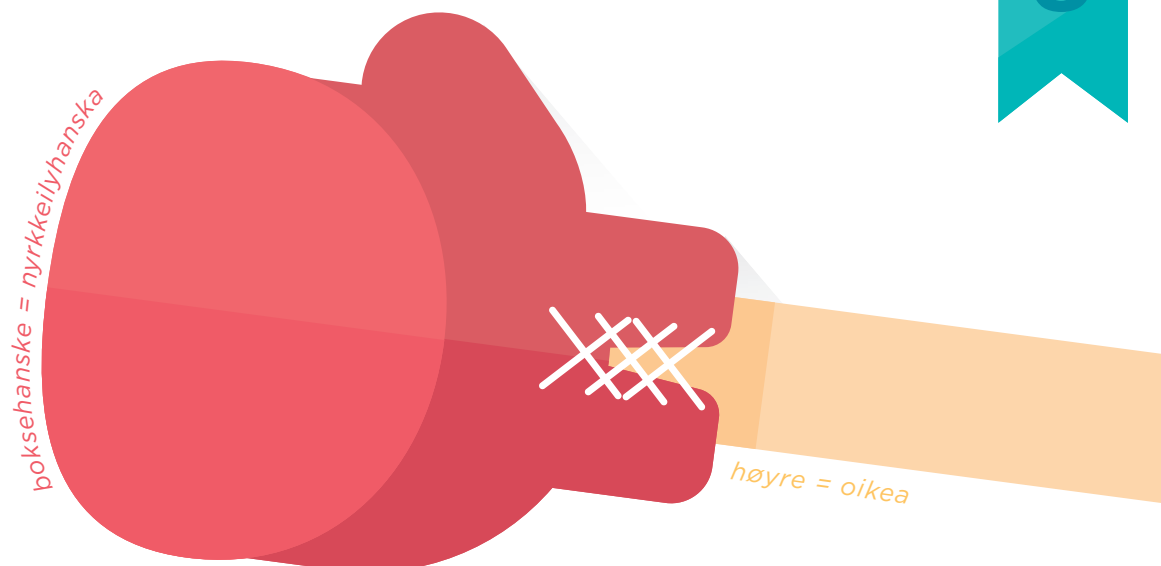


PIENI PÄHKINÄ LITEN NØTT

På norsk er det ordrekkefølgen som forteller hvem som er subjekt og hvem som er objekt. I setningen *Anne slår Silje* er det den som slår som står først i setningen.

På finsk er ordrekkefølgen friere. Objektet kan stå hvor som helst i setningen uten at det kan bli misforstått: *Anne lyö Siljeä, Anne Siljeä lyö, Siljeä Anne lyö.*

Hvorfor er dette mulig på finsk, men ikke på norsk?



A LISÄÄ PARTITIIVIA MER PARTITIV

Dersom objektet i en setning er et personlig pronomen, så skal pronomenet bøyes. Kombiner alt du kan om bøying av personlige pronomen. Skriv av tabellen og fyll inn de manglende formene. Du får bare oppgitt tre partitivformer i tabellen, men du skal klare å gjette deg frem til resten av partitivformene likevel.

	GRUNNFORM	ELATIV	PARTITIV
JEG			minu-a
DU	sinä	sinusta	
HAN/HUN			hän-tä
VI			mei-tä
DERE			
DE		heistä	

! HYVÄ TIETÄÄ KJEKT Å VITE

Partitiv er ikke alltid bare en -A. Dersom et substantiv for eksempel slutter på -nen, som for eksempel *rikkinäi-nen* eller *tekemi-nen*, så blir partitiv henholdsvis *rikkinäistä* og *tekemistä*. Disse to ordene møter du på i høytlesingsteksten i dette kapitlet. Dette skal vi jobbe mer med senere.

✎ TEHTÄVÄ OPPGAVE

Verbene *autta/a* 'å hjelpe', *rakasta/a* 'å elske' og for eksempel *kuunnel/la* 'å lytte til' er typiske verb som krever partitiv. Lag setninger der hvor objektet er et personlig pronomen.



APUA! HJELP!

Vi har lært *når* vi skal bruke partitiv og vi har lært *hvordan* man lager partitiv. Svært ofte er partitivformen det samme som ordet i grunnform med en ekstra -A på slutten. Men ikke alltid.

I tabellen over bøyingsformer som presenteres i forordet på ordboka *Finsk-norsk ordbok, suomi-norja sanakirja* (Unipub forlag, 2000) er **partitivsformen gitt**.

Det er partitiv entall vi er ute etter.

ENTALL	1	NOMINATIV	kynsi	lapsi	veitsi	kaksi
	2	GENITIV	kynnen	lapsen	veitsen	kahden
	3	PARTITIV	kynttä	lasta	veistä	kahta
	4	ILLATIV	kynteen	lapseen	veitseen	kahteen
FLERTALL	5	GENITIV	kynsien (kyntten)	lasten lapsien	veitsien veisten	kaksien
	6	PARTITIV	kynsiä	lapsia	veitsiä	kaksia
	7	ILLATIV	kynsiin	lapsiin	veitseihin	kaksiin

Her har vi eksempler på ord som har spesiell bøyning i partitiv. Når vi vet når partitiv skal brukes, så kan vi altså hente riktig form fra tabellen. Prøv å oversette følgende setninger.

Mamma lytter til barnet.

Bestefar sliper kniven. (teroitta/a 'å slipe')

Jeg har bare ni negler.

En negl er ødelagt.

Jeg tenker på to ting.



PIENI PÄHKINÄ LITEN NØTT

Minulla on kaksi asiaa mielessä og minä ajattelen kahta asiaa betyr nesten det samme. Hvorfor er det to partitiver i siste setning (*kaksi – kahta, asia – asiaa*)?

pense/ = pensseli

malng = maali

ORDET ER DITT



LUKUTEKSTI HØYTTLESINGSTEKST

Tänään on lauantai ja koko minun perhe tekee kotitöitä*. Äiti leipoo leipää ja keittää luumukiisseliä. Me syömme joka lauantai riisipuuroa ja luumukiisseliä. Se on semmoinen lauantaperinne.

Isomummokin on täällä meillä kylässä. Ja juuri nyt hänkin tekee töitä. Isomummo istuu keinutuolissa ja kutoo sukkaa. Vaari nukkuu sohvalla.

Isä on ulkona ja tekee ulkotöitä. Hän maalaa liiterin seinää ja korjaa autotallin ovea. Autotallin ovi on rikki. Minun isä on onnellinen kun hän tekee pihatöitä. Isällä on leveä hymy kun hän haravoi pihaa, tai korjaa jotain rikkinäistä tavaraa.

Meidän koirallakin on hommia. Yleensä se vahtii taloa ja haukkuu. Se on hyvä vahtikoira. Mutta nyt koira jysii isomummon vanhaa tossua keittiönpöydän alla.

Mutta mitä minä teen? Minä vahdin pikkusiskoa. Tai niin äiti ja isä luulevat. Iiris leikkii lattialla ja minä katson elokuvaa.

Juuri? Bruk ordboka godt. Ett ord kan ha flere betydninger.



HYVÄ TIETÄÄ KJEKT Å VITE

Ordet *töitä* er flertallspartitiv, av ordet *työ*.

Fraser som *minulla on paljon töitä* og *minä teen töitä* er verdt å kunne.



HYVÄ TIETÄÄ KJEKT Å VITE

Ordet *työ/töitä* kan kombineres til mange fine sammensatte ord.

Hva tror du at følgende ord betyr: *käsityö, pihatyö, kotityö, koulutyö, metsätyö*?

Ordet *töitä* kan også ofte byttes ut med ordet *hommia*. Da betyr det ikke fysisk arbeid, men mer uorganisert sysling og pusling: *pihahommia, kotihommia, kouluhommia*.



KÄÄNNÖSTEHTÄVÄ OVERSETTELSESOPPGAVE

Bruk leseteksten som utgangspunkt og oversett følgende setninger til finsk:

Min onkel Petter er også på besøk. Han er student.

Han sitter i gyngestolen og leser en bok.

Min onkel er lykkelig når han gjør skolearbeid.

Petter smiler bredt (el. har et bredt smil) når han leser en god bok



TEHTÄVÄ OPPGAVE

Finn alle partitivsobjektene i leseteksten og hvilke verb de kommer sammen med. Klarer du å forklare alle?



TEHTÄVÄ OPPGAVE

Finn alle verbene i teksten. Her er det mange nye verb. Skriv ned alle formene i teksten, prøv å finne infinitivformene.



KIRJOITUSTEHTÄVÄ SKRIVEOPPGAVE

Lag en tekst der du bruker flere personlige pronomen i partitiv, men prøv å få setningene til å henge sammen i en fortelling.



SANA ON VAPAA ORDET ER FRITT

Lag en liten fritekst der du bruker følgende ord:

omenaa, poikaa, lentää, töitä, sulkapallo, sählyä, silmälasit og Saharassa

**SANAKIRJATEHTÄVÄ ORDBOKOPPGAVE**

Vi skal drille på å bruke ordbok! Vi lært at ikke alle ordene som slutter på -i bøyes på samme måte. Noen ganger får i-ordene en e i bøyingsstammen (järvi: järven), noen ganger ikke (banaani: banaanin). For å finne ut om et nytt ord med i-slutten for en e i bøyingsstammen, skal du bruke ordboka. Det er tallkoden bak oppslagsordet som forteller hvilken bøyningstabell du skal bruke.

ENTALL	1	NOMINATIV	banaani (6)	ovi (7)
	2	GENITIV	banaanin	oven
	3	PARTITIV	banaania	ovea
	4	ILLATIV	banaaniin	oveen
FLERTALL	5	GENITIV	banaanien	ovien
	6	PARTITIV	banaaneja	ovia
	7	ILLATIV	banaaneihin	oviin

Slå opp i ordboka og fyll ut manglende former i tabellen.

ENTALL	1	NOMINATIV	traktori	tähti
	2	GENITIV		
	3	PARTITIV		
	4	ILLATIV		
FLERTALL	5	GENITIV		
	6	PARTITIV		
	7	ILLATIV		

ENTALL	1	NOMINATIV	ovi	Kivi
	2	GENITIV		
	3	PARTITIV		
	4	ILLATIV		
FLERTALL	5	GENITIV		
	6	PARTITIV		
	7	ILLATIV		

**PIENI PÄHKINÄ LITEN NØTT**

Hva med ordet *saari* 'øy'? Hvordan bøyes dette ordet i de fire første tabellformene?

EGENVURDERING



NAVN: _____

DATO: _____

KLASSE: _____



VURDERINGSSPØRSMÅL

- Kan jeg forklare hva som menes med subjekt og objekt?
- Kan jeg finne subjektet og objektet i enkle finske og norske setninger?
- Kan jeg forklare hva som menes med partitiv og hvordan denne kasusen lages?
- Kan jeg lage partitivformer av personlige pronomen?
- Kan jeg lese en bøyningstabell og finne partitivformer i tabellen?
- Kan jeg lage beskrivelser der jeg bruker ordet työ og töitä?

Handwriting practice area with horizontal lines and a vertical margin line on the left. Three hole-punch marks are visible on the left side.

Gi en tilbakemelding til læreren om dette kapittelet!



KÄÄNNÖS OVERSETTELSE

NAVN : _____

DATO: _____

KLASSE: _____

Arbeid

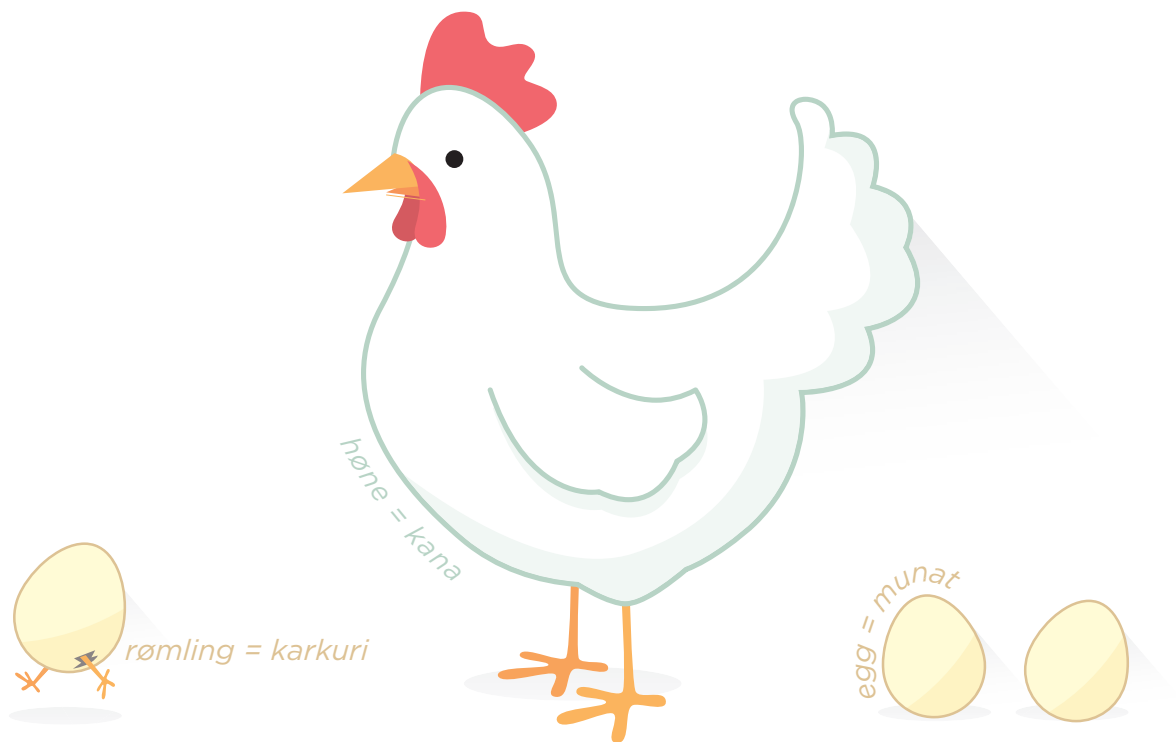
Jeg har mye arbeid i morgen

Å arbeide

Han arbeider på kjøkkenet

Døra er ødelagt





KAPITTEL 4



VI SKAL LÆRE

- Å lage partitiv med både -A og -tA-ender
- Å lage nektende setninger av jeg-har-setninger
- Å uttrykke ubestemt mengde av noe
- Å bruke muntlige småord (setningsadverb) for å skape flyt i en tekst



UUDET SANAT NYE ORD

<i>mye</i>	Paljon
<i>litt</i>	vähän
<i>alltid</i>	aina
<i>kanskje</i>	ehkä
<i>likevel</i>	kuitenkin
<i>skikkelig</i>	tosi
<i>egentlig</i>	oikeasti
<i>nesten</i>	melkein
<i>jeg har ikke</i>	minulla ei ole.....

GRAMMATIKK

A -TA-PARTITIIVI -TA-PARTITIV

Til nå har vi lært å lage partitiv med -A. Noen ganger må vi bruke endelsen -tA. Riktignok kan du finne partitivformen direkte i tabellene som er gitt i forordet i ordboka, men det tar veldig lang tid dersom man må slå opp alt. I finsk finnes det heldigvis regler som vi kan forholde oss til. Og det er så greit med finsk; det finnes regler for (nesten) alt.



SÄÄNTÖ REGEL

Dersom et ord slutter på en enkel vokal, så skal vi legge til -a eller -ä.
Dersom ordet slutter på konsonant eller dobbelt vokal, så skal vi legge til -ta eller -tä.

Regelen kan man også sette opp på en annen måte. Partitivformen lages slik:

		PARTITIV
- V	+ -A	maito → maitoa
- VV	+ -tA	maa → maata
- C	+ tA	sisar → sisarta

TEHTÄVÄ OPPGAVE

Prøv å lage partitivsformer av følgende ord:

kana	kirja	maa	kahvi
tee	kukko	ajatus	sisko
pääkaupunki	kevät	tuhat	sata

Bruk ordboka for å slå opp de ordene som du ikke kjenner betydningen til.



KERTAUS REPETISJON

Vi har lært å bruke partitiv når vi kombinerer tellbare ting med tallord. Tallordet *yksi* krever ikke partitiv, men alle andre tall gjør det.

Kaapissa on yksi omena, mutta laukussa on kolme omenaa.

Keittiössä on yksi koira, kolme kissaa, yksi marsu ja viisi hämähäkkiä.

Sinulla on vain yksi ajatus päässä, mutta minulla on 10 ajatusta.



TELLBART OG IKKE-TELLBART

I partitivsammenheng er det viktig å skille mellom tellbare og ikke-tellbare gjenstander. Det er ikke alt her i verden man kan telle. Klumper med kjøttdeig, mengder med grøt eller ansamlinger med melk, eller abstrakte substantiv som lesestoff, tid eller verdensrom, er ikke tellbare.

blåbær
gutter, jenter,
epler, snegler
og linjaler

KAN TELLES

KAN IKKE TELLES

Vann, melk
sand, sukker,
grøt, deig,
lava og snø



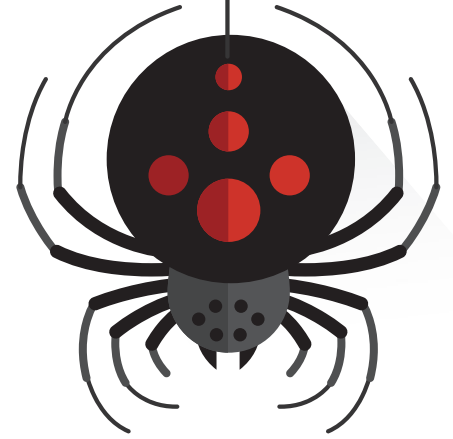
SÄÄNTÖ REGEL

når vi skal uttrykke en ubestemt mengde av ikke-tellbare substantiv, så skal substantivet stå i partitiv:

Juon vain vähän kahvia

Kadulla on paljon hiekkaa

Lattialla on paljon pölyä



TEHTÄVÄ OPPGAVE

Kopier setningene til arbeidsboka og fyll inn formene som mangler.

Lasissa on vähän [maito]

Haavassa on hieman [tulehdus]

Hänellä on paljon [raha]

Kattilassa on paljon [puuro]



TEHTÄVÄ OPPGAVE

Frem til nå har vi unngått setninger med ordet 'ikke'. Noen ganger kan man faktisk trenge å lage nektende setninger også. Det første vi skal lære, er å lage ikke-setninger i *jeg-har*-setninger.

Oversett først til finsk:

Jeg har en bil

Pappa har en sykkel.

Vi har et hus.

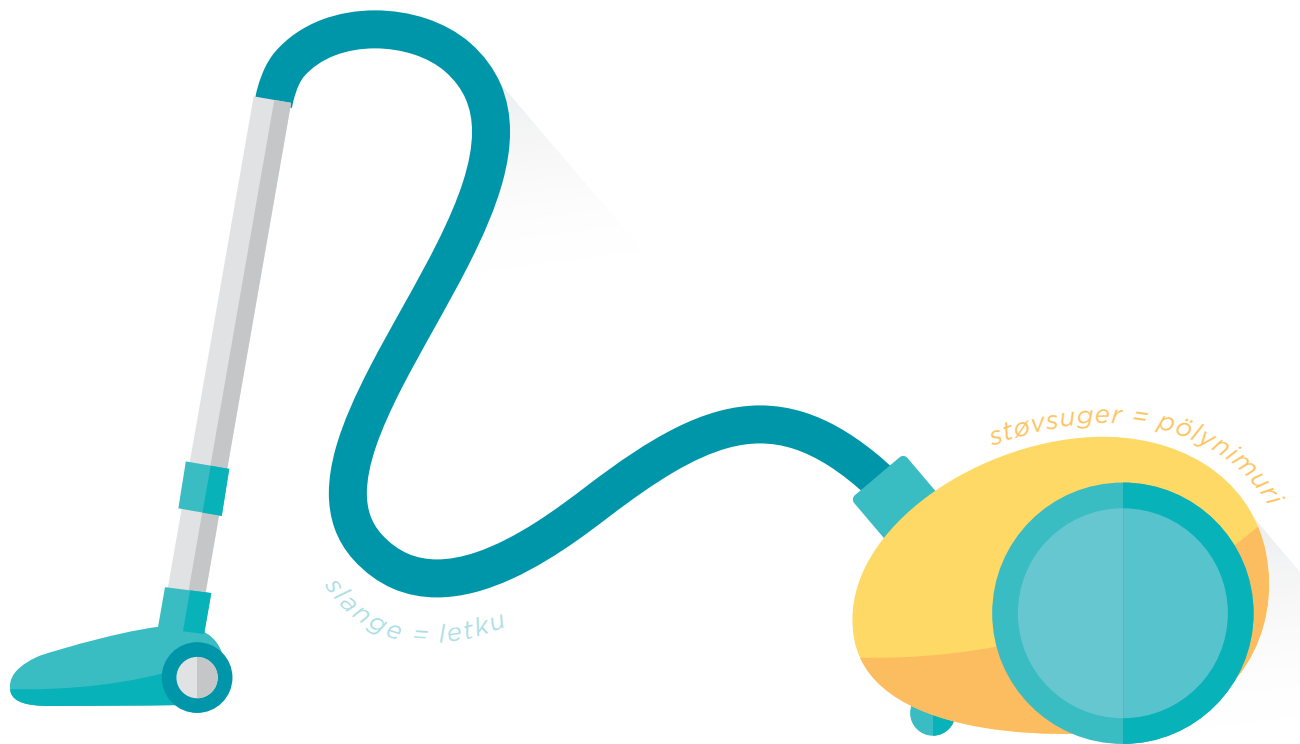
For å nekte disse setningene skal du gjøre følgende:

- 1) Bytt ut ON med EI OLE
- 2) Sett det eide i partitiv.

Jeg har ikke en bil.

Pappa har ikke en sykkel.

Vi har ikke et hus.



ORDET ER DITT

LUKUTEKSTI HØYTLESINGSTEKST

“Siivoa huone!”, äiti huutaa. Nyt äiti on vihainen.

Äiti on oikeasti tosi kiltti, mutta hän vihaa sotkua.


Minulla on hoppu. Minulla on niin monta harrastusta: soitan pianoa, pelaan jalkapalloa, juoksen ulkona. Minulla ei ole aikaa ja energiaa siivota.

Kyllä minä tiedän, että minun huone on tosi sekainen. Äidin mielestä sotku on suuri ongelma, minun mielestä se ei ole. Minähän leikin ulkona ja teen läksyt keittiössä. Minä nukun omassa huoneessa - silmät kiinni.

Ja minähän löydän aina kaikki minun huoneesta. Melkein aina.

Hyvä on, ehkä siivoan. Vähän. Siis tosi vähän.

TEHTÄVÄ OPPGAVE

 Les teksten høyt flere ganger og prøv å oversette teksten til norsk. Bruk ordbok for å finne ordene som du ikke kjenner betydningen av.



KÄÄNNÖS OVERSETTELSE

Det er ikke lett å oversette mellom to så forskjellige språk som finsk og norsk. For å vise hvor forskjellige setningene er bygd opp mellom norsk og finsk, har vi gitt deg den finske setningsstrukturen i parentes. Det er mye partitiv i oversettelsen. Lykke til!

ORD

DERFOR	SIKSI
DERETTER	SITTEN
ROT	SOTKU
RYDDE	SIIVOT/A
	MINÄ SIIVOAN
RÅTTEN	MÄTÄ
STØVSUGE	IMUROI/DA
STØV	PÖLY
VASKE	PES/TÄ,
	MINÄ PESEN

I dag skal jeg gjøre husarbeid. (I dag jeg gjør husarbeid)

Jeg skal rydde og lage litt mat. (Jeg rydder og lager litt mat)

Jeg støvsuger først. (Først jeg støvsuger)

Under senga er det nemlig masse støv (Senga under er nemlig masse støv)

Jeg støvsuger senga, gulvet og skapet. (Jeg støvsuger senga, gulvet og skapet.)

Det er kanskje rot bak skapet også? (Skapet bak er kanskje også rot)

Ja! Bak skapet er det to råtne poteter. (Skapet bak er to råtne poteter)

De lukter. Derfor vasker jeg skapet. (De lukter. Derfor jeg vasker skapet)

Deretter lager jeg litt salat. (Deretter jeg lager litt salat)

Det er egentlig trivelig å gjøre husarbeid. (Egentlig er trivelig å gjøre husarbeid)



TEHTÄVÄ OPPGAVE

Vi skal prøve å skrive en liten stil, en liten fortelling. Historien trenger ikke å være så lang, men den skal være sammenhengende. Vi skal skrive en historie om temaet rot og husarbeid. Sett som overskrift: **SOTKU**

SANA ON VAPAA ORDET ER FRITT

Skriv en liten tekst der du bruker følgende ord:

Paljon, vähän, tosi, oikeasti, aina, ehkä, kuitenkin, melkein, puuroa og jauhelihaa

EGENVURDERING



NAVN: _____

DATO: _____

KLASSE: _____



KONTROLLIKYSYMYKSIÄ KONTROLLSPØRSMÅL

- Kan jeg forklare når man lager partitiv med -A og når trenger -tA?
- Kan jeg gi eksempler på når man må bøye ord i partitiv?
- Kan jeg forklare hva som menes med tellbare og ikke-tellbare substantiv?
- Kan jeg gi eksempler på når ikke-tellbare substantiv skal stå i partitiv?

Var det noe som var vanskelig å forstå i dette kapitlet?

Kan jeg fortelle og spesifisere eventuelt hva?

A large writing area with horizontal blue lines and a vertical red margin line on the left. There are three white circular punch holes on the left side of the page.

Gi en tilbakemelding til læreren om dette kapitlet!



SANAKOE GLOSEPRØVE

NAVN : _____

DATO: _____

KLASSE: _____

mye

litt

alltid

kanskje

likevel

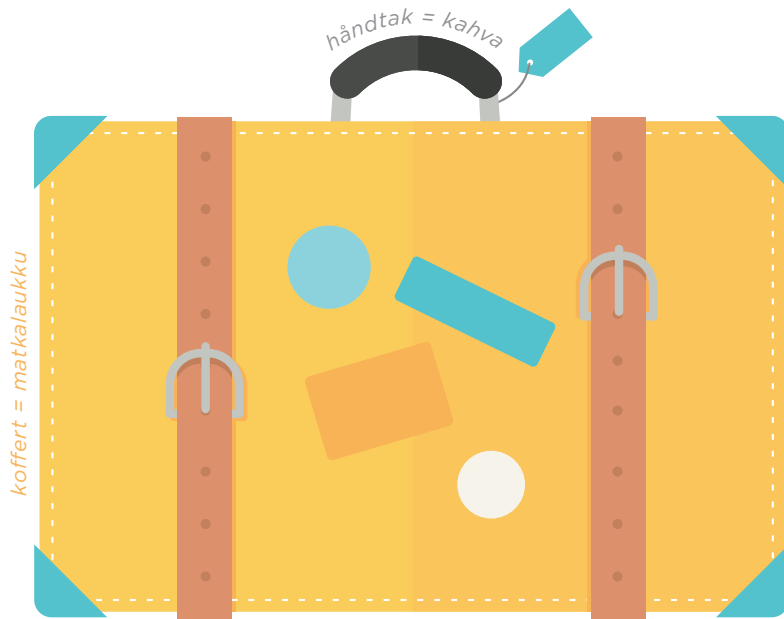
skikkelig

egentlig

nesten

jeg har ikke..





KAPITTEL 5



VI SKAL LÆRE

- Å bøye verb av *huomata*-typen
- Å uttrykke sterke følelser
- Å skille mellom *rakastaa* og *pitää/tykätä*
- Bruke to verb etter hverandre



NYE ORD

Vi skal lære oss noen nye verb. Pugg både infinitiven og den bøyde jeg-formen.

UUDET SANAT NYE ORD

<i>å legge merke til,</i>	huomata (minä huomaan)
<i>å elske</i>	rakastaa
<i>å hate</i>	vihata (minä vihaan)
<i>å frykte</i>	pelätä (minä pelkään)
<i>å like</i>	pitää (minä pidän)
<i>å like</i>	tykätä (minä tykkään)
<i>å pakke</i>	pakata (minä pakkaan)
<i>å kunne</i>	osata (minä osaan)
<i>å ville</i>	haluta (minä haluan)

TIPS

Det enkleste er å lære seg hva verb av verbtypen huomata heter i infinitiv og i jeg-form, og deretter bare bytte ut personendelsene!

GRAMMATIKK

A UUSI VERBI NYTT VERB

Verb som *huomata*, *vihata*, *pelätä* og *tykätä* tilhører en helt egen verbgruppe. Infinitivsendelsen i disse verbene er -A, og det betyr at stammen slutter på konsonant: *vihat-*, *pelät-* og *tykät-*. Det går ikke å legge til personendelser rett til en konsonantslutt, så vi må trylle frem en vokal. I denne verbgruppen gjøres det ved at -t-bokstaven smelter sammen med bokstaven foran, som blir til to like:

INFINITIVSFORM	TA BORT INF-ENDELSE	TRYLL FREM VOKAL
huomata	huomat-	huomaa-
vihata	vihat-	vihaa-

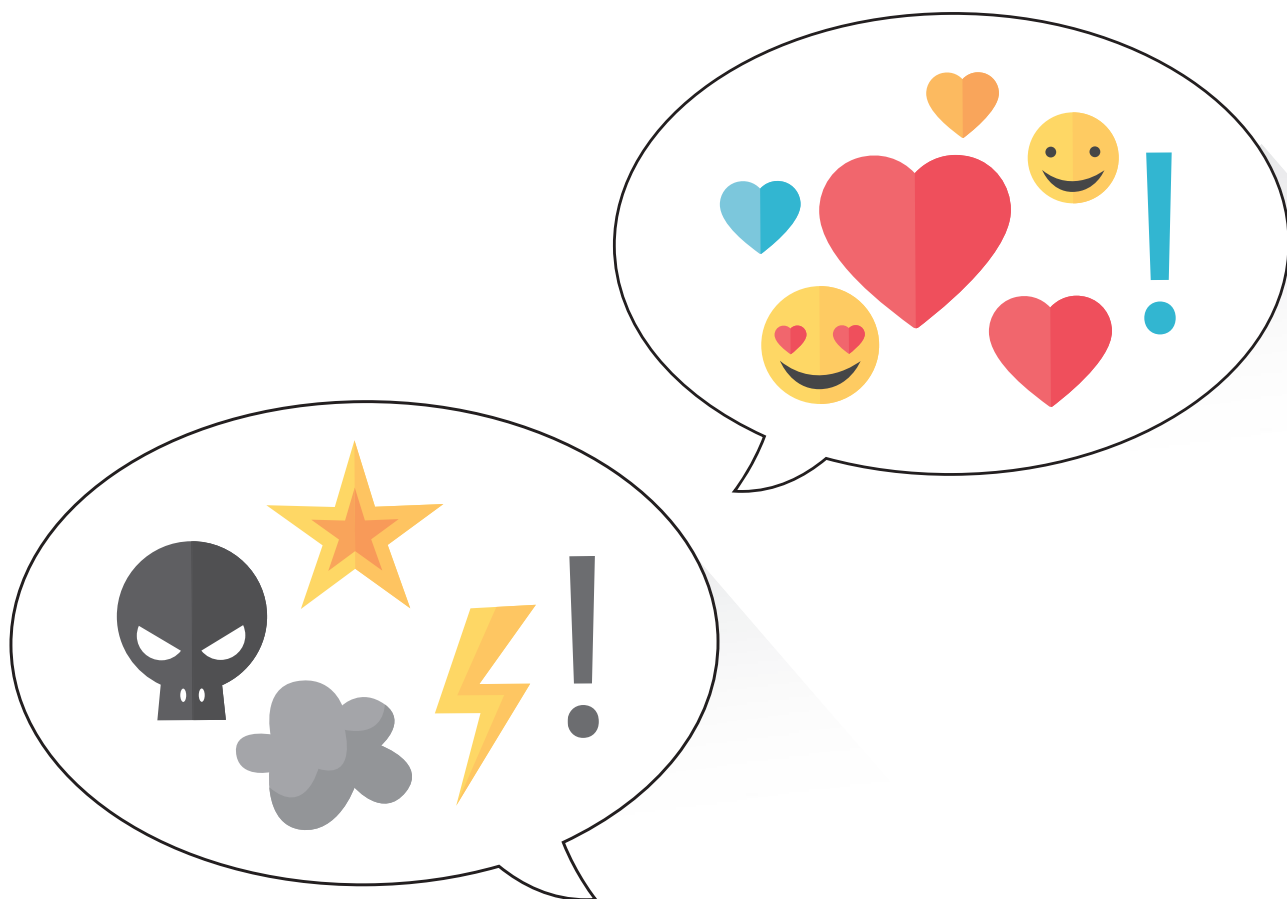
I i høytlesingsoppgaven i forrige kapittel var det noen verb av denne typen. Husker du hvilke?

A HUOMATA ja ASTEVAIHTELU og STADIEVEKSLING

Disse verbene kan ha en litt spesiell stadieveksling. Vi har tidligere lært at vi går fra dobbelt konsonant til enkel konsonant (for eksempel kk: k) når vi går fra infinitiv til jeg-person, som i eksempelet *auttaa: minä autan*. I disse verbene gjør vi det omvendte: vi har enkel konsonant i infinitiv og dobbelt i bøyning. I tillegg er konsonantene uendret i alle personer: *pakata: minä pakkaan* og *hän pakkaa*.

! Det aller enkleste er å lære seg hva verb av verbtypen *huomata* heter i infinitiv og i jeg-form, og deretter bare bytte ut personendelsene.

	<i>pakata: minä pakkaan</i>	<i>tykätä: minä tykkään</i>	<i>pelätä: minä pelkään</i>
minä	minä pakkaan	minä tykkään	minä pelkään
sinä	sinä pakkaat	sinä tykkäät	sinä pelkäät
hän	hän pakkaa	hän tykkää	hän pelkää
me	me pakkaamme	me tykkäämme	me pelkäämme
te	te pakkaatte	te tykkäätte	te pelkäätte
he	he pakkaavat	he tykkäävät	he pelkäävät



HUOMAA! LEGG MERKE TIL!

Vi skal lære å uttrykke sterke meninger, som *elske*, *hate*, *like* og *frykte*.

Minä rakastan sinua!
Sinä rakastat Penttiä/Annea!
Minä vihaan talvea.
Lapsi pelkää pimeää.

Når vi skal nedtone følelsene våre fra å elske til å bare like, så må vi bruke enten *tykätä*: *minä tykkään* eller *pitää*: *minä pidän*. Begge betyr det samme. Det som er viktig er at *det man liker*, skal bøyes i elativ og ikke i partitiv: *Minä tykkään koulu-sta*.

Minä pidän oliiviöljystä, mutta minä rakastan voita.

Minä rakastan Oliveria, mutta tykkään myös sinusta.

A HUOMAA! LEGG MERKE TIL!

Verbet *osata* hører til den verbgruppen vi har gjennomgått i dette kapittelet. *Osata* betyr å kunne, være kompetent til å gjøre noe. Du kan bruke det som for eksempel:

Minä osaan suomea.

Jeg kan finsk

Som oftest kommer likevel *osata* sammen med et annet verb, altså at man kan + gjøre noe. I slike setninger får man faktisk to verb: *Å like* og *å gjøre*. Når man har to verb i en setning, så skal det siste verbet stå i infinitiv (ordboksform).

Legg altså merke til at det første verbet bøyes som normalt, det andre verbet skal stå i infinitiv.

Minä osaan uida.

Jeg kan svømme

Minä osaan soittaa pianoa.

Jeg kan spille piano

Minä osaan ratsastaa.

Jeg kan ri

TEHTÄVÄ OPPGAVE

Oversett setningene til norsk. Bruk ordbok om nødvendig. Bruker man infinitiv i slike setninger på norsk også?

Osata - Minä osaan soittaa pianoa.

Haluta - Me haluamme syödä kakkua.

Tykätä - Sinä tykkäät laulaa.

Vihata - Antti vihaa pestä vessaa.

Rakastaa - Lapset rakastavat leikkiä ulkona.

tangentter = koskettimet



ANTTI, MINÄ RAKASTAN SINUA!

ORDET ER DITT



LUKUTEKSTI HØYTTLESINGSTEKST

Minä rakastan, minä niin rakastan, kuunnella musiikkia. Äidin mielestä, minä en saa sanoa, että minä rakastan musiikkia. «Rakastaa on hyvin vahva verbi. Ja niin on vihatakin. Kyllä se riittää että sinä tykkäät tai pidät musiikista» sanoo äiti.

Mutta äiti on väärässä. Minä tykkään juustosta, maidosta ja leivästä. Ja minä tykkään koulusta, liriksestä ja jalkapallosta. Mutta minä rakastan musiikkia. Ja ehkä minä rakastan jouluakin. Ilman* musiikkia en voi elää. Ilman koulua voin elää.

Vihaanko jotain? Äiti on oikeassa. Vihata on vahva sana. Mutta minä olen myös aika vahva. Kyllä minä voin vihata. Minä vihaan maksalaatikkoa.

* = ordet etter *ilman* skal stå i partitiv.



KÄÄNNÖS OVERSETTELSE

Prøv å oversette leseteksten til norsk. Bruk ordbok. I leseteksten er det mange ord vi ikke har vært borte i før. Legg merke til at mange av de ukjente ordene er bøyde, og du må selv klare å lage grunnform.



KÄÄNNÖS OVERSETTELSE

Lasse liker håndball, men han elsker fotball.
Jeg liker ostekake, men jeg elsker sjokoladecake.
Bestefar liker te, men han elsker kaffe.
Antti liker skole, men han elsker sommerferie.
Min hund liker grillpølse, men den elsker reinkjøtt.
Barna liker påske, men de elsker jul.
Min beste venn liker matte, men han elsker engelsk.
Vi liker vinter og mørket, men vi elsker sommer og sol.



TEHTÄVÄ OPPGAVE

Kopier setningen til arbeidsboka og fyll inn med riktige ord.

Minä pelkään _____ (mørket).

Jenni rakastaa _____ (Jussi).

Me vihaamme _____ (kålsuppe).

Te rakastatte _____ (popmusikk).

He vihaavat _____ (mandag).

Koirat rakastavat _____ (Antti).

Kissat vihaavat _____ (vann).

Sinä pelkää naapurin _____ (gamle) _____ (hund).

Isoisä rakastaa _____ (egen) _____ (gammel) _____ (bil).



TEHTÄVÄ OPPGAVE

Kopier til arbeidsboka. Fyll inn med ord du synes passer. Husk å bøye ordene.

lik! Hämähäkki! Isosisko on hysteerinen ja huutaa.

Ajatella, hän pelkää _____ (adj) _____ (subst)!

Kyllä minä rakastan minun _____ (subst), mutta minä tykkään kiusata häntä. Heilutan hämähäkkiä hänen _____ (subst) edessä.

Taas hän _____ (verbi).

Mutta kyllä minäkin joskus pelkään. Minä luulen, että kaikki ihmiset _____ (verbi) joskus, myös aikuiset.

Minä pelkään _____ (subst).



KIRJOITUSTEHTÄVÄ SKRIVEOPPGAVE

I neste skriveoppgave skal du fortelle om deg sjøl, og om saker og ting du elsker, liker, hater og er redd for. Begynn med å lage en temaordliste over ord du kan behøve. Du kan godt velge en fiktiv figur eller rolle som jeg-person i teksten.



SANA ON VAPAA ORDET ER FRITT

Lag en liten fritekst der du bruker følgende ord: *villapusero, kuumailmapallo, kahvikuppi, nuotio, postikortti, pakata, tykätä*. Du står fritt til å bøye ordene etter behov.

EGENVURDERING



NAVN: _____

DATO: _____

KLASSE: _____



KONTROLLIKYSYMYKSIÄ KONTROLLSPØRSMÅL

- Kan jeg bøye verb av huomata-typen?
- I den nye verbgruppen har vi litt spesiell stadieveksling.
Forstår jeg hva det betyr? Hva skjer for eksempel med verbet *lakata* som har en k i infinitiv når man legger til personendelser?
- Kan jeg uttrykke sterke følelser med hjelp av verbene *rakastaa*, *pelätä* og *vihata*?
- Kan jeg bøye objekt i riktig form etter verbene *tykätä* og *rakastaa*?
Kan jeg for eksempel oversette setningene "jeg elsker is" og "jeg liker is"?
- Kan jeg lage setninger med to verb etter hverandre?

Var det noe som var vanskelig å forstå i dette kapitlet?

Kan jeg fortelle og spesifisere eventuelt hva?

Handwriting practice area with horizontal lines and a vertical margin line on the left. There are two white circular markers on the left side of the lines.

Gi en tilbakemelding til læreren om dette kapitlet!



SANAKOE GLOSEPRØVE

NAVN : _____

DATO: _____

KLASSE: _____

legge merke til

like

elske

hate

frykte

pakke

kunne

ønske





KAPITTEL 6



VI SKAL LÆRE

- Å bøye substantiv som slutter på -e
- Å bøye substantiv som slutter på -nen



NYE ORD

Følgende ord vil du trenge i dette kapitlet:

UUDET SANAT NYE ORD



Perhe (perheen)
huone (huoneen)
vene (veneën)
lääke (lääkkeen)
hevonen
ihminen
onnellinen
surullinen
perinteinen
kansainvälinen
yksinäinen

Finn betydningen av ordene i ordboka.

GRAMMATIKK

A E-LOPPUISET SANAT ORD SOM SLUTTER PÅ -E

Vi har lært å bøye en masse ord med forskjellige kasusendelser. Nå skal vi lære å bøye ord som slutter på -e i grunnform. Det er mange ord som slutter på -e, og hittil har vi prøvd å unngå disse i lesetekstene våre.

Ord som slutter på -e i grunnform, får en ekstra -e når vi begynner å bøye. Først legger vi altså til en -e, og deretter limer vi inn den kasusendelsen vi vil bruke.

ORD	FAST TILLEGG	ENDELSER			
huone	+ e	- n	- ssa	- sta	- lla
Huone-	huonee-	huoneen	huoneessa	huoneesta	huoneella

A -E ja PARTITIIVI -E og PARTITIV

Når det gjelder substantiv som slutter på e, så skal vi legge spesielt merke til hvordan man lager partitivsform. Endelsen er -ttä og den legges til ordet i grunnform, altså formen med bare én -e.

huone	kaksi huonetta
kirje	kolme kirjettä
koe	kaksi isoa koetta

A TEHTÄVÄ OPPGAVE

Kopier tabellen til arbeidsboka og fyll ut med manglende former:

GRUNNFORM	GENITIV	INESSIV	ELATIV	PARTITIV
Huone	huonee-n	huonee-ssa	huonee-sta	huone-tta
Perhe				
Vene				
Kirje				
Herne				
Hame				
Kone				

Sjekk betydningen av ordene i ordboka.



HYVÄ TIETÄÄ KJEKT Å VITE

På samme måte som det kan skje en litt merkelig stadieveksling i verb av *huomata*-typen, kan det inntreffe stadieveksling i substantiv som slutter på -e når vi går fra grunnform til bøyd form.



Se på følgende tabell:

VANLIG STADIEVEKSLING Fra to til én	BAKVENDT STADIEVEKSLING Fra én til to
SUBSTANTIV Mustikka : mustikan lätty : lätyn	SUBSTANTIV PÅ -E hanke: hankkeen osoite: osoitteen koe: kokeen
VERB Laittaa: minä laitan Nukkua: minä nukun	VERB AV HUOMATA-TYPEN tykätä: minä tykkään pakata: minä pakkaan

Denne er litt spesiell, og blir på en måte omvendt av det vi er vant til. Vi skal ikke bruke så mye tid på dette, men vi konstaterer bare at konsonantkjernen i ord som slutter på -e er litt spesiell. Når man pugger nye ord som slutter på -e, så bør man samtidig pugge hva den heter i for eksempel genitiv (*lääke: lääkkeen*)



ESIMERKKEJÄ EKSEMPLER

trafikk	liikenne: liikenteen (liikentee-)
bedrift	liike: liikkeen (liikkee-)
forhold	suhde: suhteen (suhtee-)
medisin	lääke: lääkkeen (lääkkee-)
håndkle	pyyhe: pyyhkeen (pyyhkee-)
prøve	koe: kokeen (kokee-)

A NEN-LOPPUISET SANAT ORD SOM SLUTTER PÅ -NEN

Det er ganske mange vanlige substantiv som slutter på -nen i grunnform: *ihminen, nainen, suomalainen, norjalainen, keltainen, sininen, punainen, hevonen*. Når et substantiv som slutter på -nen skal bøyes, så skjer det en liten lydendring. Når et ord slutter på -nen, må du bytte ut -nen med -se- før vi kan bøye.



B TAULUKKOTEHTÄVÄ TABELLOPPGAVE

Forsøk å bøye følgende ord på grunnlag av den korte regelen:

Når et ord slutter på -nen i grunnform, så må du bytte ut -nen med -se- før du kan bøye.

Kopier tabellen til arbeidsboka og fyll ut.

GRUNNFORM	GENITIV	INESSIV	ELATIV	ADESSIV	ALLATIV
norjalainen					
suomalainen					
nainen					
ihminen					
hevonen					
punainen					
keltainen					
lloinen					
surullinen					

C ! -NEN ja PARTITIIVI -NEN OG PARTITIV

Det å lage partitiv av ord som slutter på -nen er enkelt.

Endelsen er -tA og legges til s-stammen. Alltid.

hevonen	ordet slutter på -nen
hevose-	gjør om -nen til -se
hevos-	tryll vekk sluttvokalen
hevosta	legg til -tA

Gjør det samme med alle -nen-ordene i tabellen på forrige side.

Merk at i ord med bare -i- og/eller -e-, som for eksempel *ihminen* og *sininen*, så blir endelsen -tä.

ORDET ER DITT

PARAS
= BESTE



LUKUTEKSTI HØYTTLESINGSTEKST

Minä olen onnellinen. Minulla on nyt oma hevonen. Minun isäkin on onnellinen. Hänellä on oma puuvene. Puuveneellä hän seilaa järven ympäri joka viikonloppu. Minun onni on oma hevonen, isän onni on oma puuvene. Minun hevosen nimi on Likka.

Me asumme paikassa, jossa on paljon autoliikennettä. Mutta hevoset tykkäävät rauhasta. Likka asuu maalla, kaupungin ulkopuolella, punaisessa tallissa. Tallin ympärillä on iso aitaus, missä Likka ja kaksi muuta hevosta saavat liikkua.

Joskus minä olen surullinen, koska Likka on niin kaukana. Mutta Likalla on hyvä olla maalla, ja minä hoidan Likkaa joka viikonloppu. Minulla on huoneessa kuva onnellisesta Likasta. Minäkin olen onnellinen kun Likka on onnellinen!

Jotkut ihmiset sanovat, että koira on ihmisen paras ystävä. Minusta hevonen on ihmisen paras ystävä. Mitä mieltä sinä olet? Mikä eläin on ihmisen paras ystävä? Ja kuka on sinun paras ystävä?





TEHTÄVÄ OPPGAVE

Det finnes masse fine ord som slutter på -nen. Dette er ord som brukes mye, og det er viktig at man lærer seg bøyningen av disse. Lag en 10-setningsfortelling der det finnes -nen ord i alle setninger. Prøv å bryne deg slik at nen-ordene også bøyes i forskjellige kasus.



KÄÄNNÖS OVERSETTELSE

Hunden er menneskets beste venn.

Kvinnen har en gul bil.

Hesten synes at (tenk *minun mielestä* eller *minusta*) stallen er en fin plass.

Nordmannen er sulten. (på finsk har man sult)



TEHTÄVÄ OPPGAVE

I følgende tekst mangler det noen ord. Ordet som skal settes inn i teksten er satt i grunnform i parentes. Du skal sette inn riktig form av ordet. Kopier til arbeidsboka og fyll ut setningene.

Tässä istun omassa _____ (huone). Istun ja ihmettelen.

Ajattelen tätä sotkua. Vieläköhän minun _____ (sänky) alla on kaksi mätää _____ (peruna)?

Minun _____ (huone), ja joskus kaapistakin, löytyy aina jotain _____ (kiva). Ja hei! Minun koulureppukin on täynnä kaikkea kivaa.

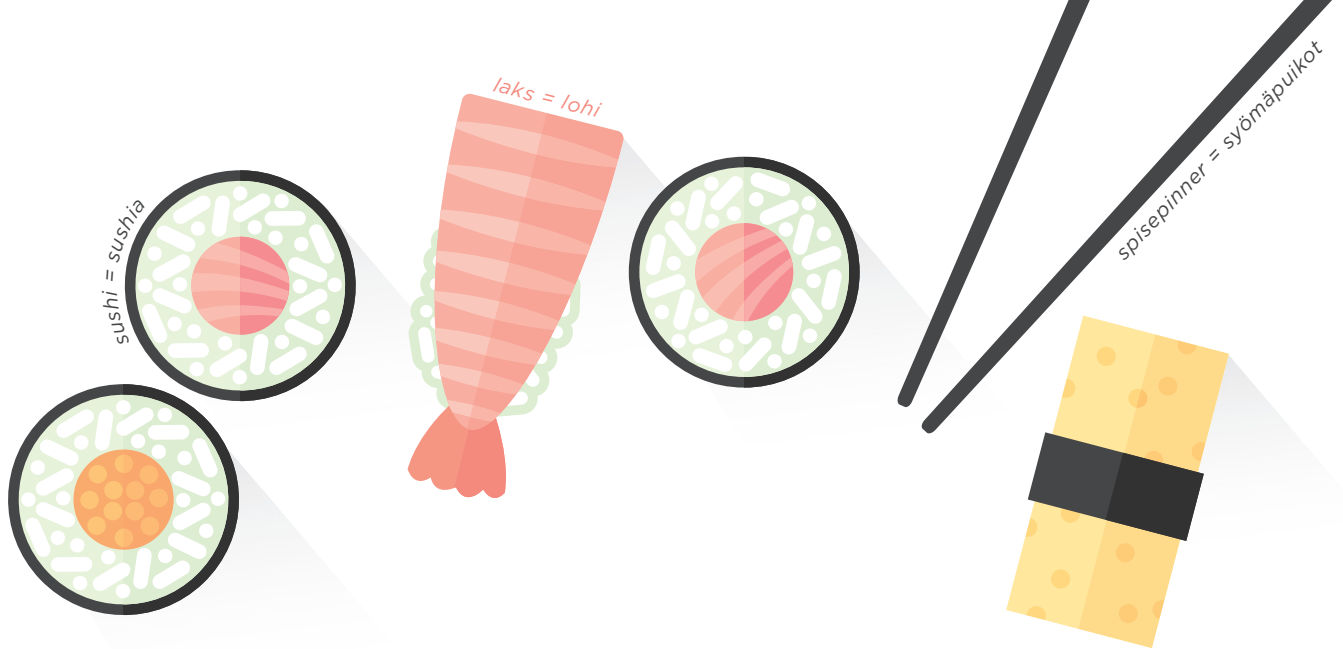
Minun koulurepussa on kolme hauskaa _____ (kirja), seitsemän _____ (värikynä), yksi pomppupallo, kahdeksan keltaista _____ (herne) ja kaksi muoviputkea. Muoviputket ja _____ (herne) kuuluvat yhteen.

Äiti on aina vihainen, kun minä varastan herneitä (erter, flertall)

_____ (kaappi).

« _____ (herne) ovat ruokaa! Ei ruoalla saa leikkiä!»

«Ja pöh», sanon minä. _____ (herne) on maailman paras leikkikalua.



TEHTÄVÄ OPPGAVE

Les gjennom hele teksten og prøv å gi en kjapp oversettelse til norsk.

Bytt ut de understrekede ordene med andre ord. Pass på at du får samme bøyningsform.

Meidän perheen ruokakulttuuri on aika kansainvälinen.

Meidän perheessä on neljä henkilöä.

Me kaikki tykkäämme erilaisesta ruoasta.

Isä on perinteinen suomalainen mies, hän tykkää makkarasta ja perunasta.

Minä tykkään meksikolaisesta ruuasta, erityisesti tacosta.

Pikkuveli rakastaa italialaista pitsaa! Italialaisessa pitsassa on niin hyvä pohja.

Äiti taas rakastaa japanilaista sushia.

Meillä siis jokainen päivä on erilainen ruokapäivä.



ISO PÄHKINÄ EN STOR NØTT

Er det forskjell på følgende setninger?

Meidän perheen ruokakulttuuri on melko kansainvälinen.

Ruokakulttuuri meidän perheessä on melko kansainvälinen.

Meillä on perheessä melko kansainvälinen ruokakulttuuri.

Meidän perheellä on kansainvälinen ruokakulttuuri.

! HYVÄ TIETÄÄ KJEKT Å VITE

Veldig mange finske etternavn slutter på -nen og disse skal også bøyes. La oss se på eieform (genitiv) av et vanlig etternavn, Virtanen. Først fjerner vi -nen (Virta-), så legger vi til -se- (Virtase-) før vi avslutter med kasusendelsen -n (Virtasen).

Bilen til familien Virtanen kan altså uttrykkes på finsk som *Virtasen perheen auto*. Faktisk kan man droppe ordet for familie også, og kun si *Virtasen auto*.

OVERSETT TIL FINSK

1. Hunden til familien Jokinen er veldig snill, men ganske gammel.
2. Huset til familien Järvinen er stort, men ganske rotete.
3. Sønnen til familien Mäkinen spiller fotball i Helsinki.

! HYVÄ TIETÄÄ KJEKT Å VITE

Finlendere presenterer seg gjerne med å sette etternavnet først. Men da må etternavnet stå i genitiv. Sanna Virtanen presenterer seg altså som *Virtasen Sanna*.

Denne presentasjonsformen med etternavn først fungerer både i hverdagslige situasjoner og for eksempel i telefonsamtaler. Dersom man ønsker å være mer formell, så kan man bruke formen fornavn + etternavn.

✎ KÄÄNNÖS OVERSETTELSE

Oversett til norsk.

1. Virtasen perheellä on kaunis puutarha.
2. Järvisen lapset leikkivät metsässä.
3. Halosen Pekka on isän serkku.
4. Vanhasen mökki on tosi ihana paikka.

Oversett til finsk.

1. Familien Salonen har en ny datamaskin.
2. Familien Hietanen har mange hobbyer.
3. Hunden til familien Mäkinen bjeffer mye.
4. Katten til familien Salonen ligger under vår sofa.

EGENVURDERING



NAVN: _____

DATO: _____

KLASSE: _____



KONTROLLIKYSMYKSIÄ KONTROLLSPØRSMÅL

- Jeg kan fortelle hvordan jeg lager bøyd form av ord som slutter på -e, og gi et eksempel på et e-ord i inessiv?
- Jeg kan fortelle hvordan jeg lager partitivsform av ord som slutter på -e?
- Jeg kan fortelle hvordan jeg lager bøyd form av ord som slutter på -nen, og gi et eksempel på et nen-ord i inessiv?
- Jeg kan fortelle hvordan jeg lager partitivsform av ord som slutter på -nen?

*Var det noe som var vanskelig å forstå i dette kapittelet?
Kan jeg fortelle og spesifisere eventuelt hva?*

A large writing area with horizontal blue lines and a vertical red margin line on the left. There are two white circular punch holes on the left side of the writing area.

Gi en tilbakemelding til læreren om dette kapittelet!



SANAKOE GLOSEPRØVE

NAVN : _____

DATO: _____

KLASSE: _____

familie

ensom

internasjonal

hest

trist

båt

lykkelig

tradisjonell

medisin

menneske

rom





KAPITTEL 7



VI SKAL LÆRE

- Å lage setninger med nektende form av verb
- Å bøye nektingsverbet e- i alle personer
- Å bruke endelsen -ko/-kö i spørsmål
- Å delta med spørsmål og svar i enkel intervju samtale



NYE ORD

Følgende ord vil du trenge i dette kapitlet:

UUDET SANAT NYE ORD



en
et
ei
emme
ette
eivät (bøyde former av ikke)
hitaasti
nopeasti
kiljua

järkyttynyt
sairas
terve
korvatulehdus
kurkkutulehdus
lääke
apteekki
vaikuttaa

Du må slå opp ordene i ordboka.

GRAMMATIKK

A KIELTOMUOTO NEKTENDE FORM

Du husker kanskje frasen *minä en ymmärrä* fra tidligere. Eller kanskje du har lest setningen *ei saa peittää?* Dette er nektende setninger, og nå skal du lære logikken bak dem. La oss se på setningen *Minä istun keittiössä* (jeg sitter på kjøkkenet). Når vi skal nekte denne setningen, så trenger vi verbet *e-*. Dette *e-* verbet skal ha en personendelse som alle andre verb.

Minä istun keittiössä → Minä **en** istu keittiössä

Minä istun puussa	→	minä en istu puussa
Sinä istut puussa	→	sinä et istu puussa
Hän istuu puussa	→	hän ei istu puussa
Me istumme puussa	→	me emme istu puussa
Te istutte puussa	→	te ette istu puussa
He istuvat puussa	→	he eivät istu puussa

A TEHTÄVÄ OPPGAVE

Nektelsesverbet i alle personer blir altså:

Minä en	Me emme
Sinä et	Te ette
Hän ei	He eivät



I tillegg til nektelsesverbet skal hovedverbet stå i en egen form.

For å finne riktig form til hovedverbet er det nok at du tar utgangspunkt i jeg-formen.

Minä nukun minus *-n* (= nuku) er formen av hovedverbet du skal bruke i alle nektende setninger.

Lag nektende form av følgende verb: *nukkua, soittaa, syödä, juoda, opiskella, pakata*.



KYSYMYS SPØRSMÅL

Vi har tidligere lært å lage spørsmål ved hjelp av spørreord som *missä, kuka, mikä*. Man kan også stille spørsmål uten spørreord. På norsk er det nok at du setter verbet først i setningen. På finsk er det ikke nok å flytte på verbet, for man må også ha med endelsen -*ko/-kö*. Endelsen limes til det ordet som man ønsker å fremheve i spørsmålet.

Du synger.

Synger du?

Sinä laulat.

Laulatko sinä?



TEHTÄVÄ OPPGAVE

Lag spørrende setninger av følgende setninger:

Minä syön riisipuuroa joka lauantai.

Ujo tyttö lukee kirjaa bussissa.

Suomalainen turisti shoppailee Tallinnassa.

Koira leikkii ketun kanssa.



PIENI PÄHKINÄ EN LITEN NØTT

Hva er forskjellen mellom følgende setninger? Hvordan kan man oversette disse til norsk?

Sinä laulat kirkossa joka perjantai.

Sinäkö laulat kirkossa joka perjantai?

Laulatko sinä kirkossa joka perjantai?

Kirkossako sinä laulat joka perjantai?



YHTEENVETO SAMMENDRAG

Minä tulen

Tulenko minä?

Minä en tule.

Sinä tulet

Tuletko sinä?

Sinä et tule.

Hän tulee

Tuleeko hän?

Hän ei tule.

Me tulemme

Tulemmeko me?

Me emme tule.

Te tulette

Tuletteko te?

Te ette tule.

He tulevat

Tulevatko he?

He eivät tule.

ORDET ER DITT



LUKUTEKSTI HØYTTLESINGSTEKST

Laura on minun pikkusisko. Hän on joskus ärsyttävä. Tänään Laura ei leiki.
 Laura ei naura. Laura ei kilju. Minä en ymmärrä tätä, Laura ei ole tavallinen Laura.
 Minä kokeilen Lauran otsaa, hänellähän on kuumetta!
 Onko Laura sairas?

Meidän naapuri on lääkäri. Isä puhuu naapurilääkäriä kanssa. Lääkäri käy kotikäynnillä*.
 Laura ei ole terve. Naapurilääkäri sanoo että Laurallahen on kurkkutulehdus ja vielä
 korvatulehduskin! Isä on järkyttynyt. Isä hakee apteekista lääkettä.

Laura saa lääkettä kolme kertaa päivässä. Laura ei tykkää lääkkeestä, mutta syö kuitenkin.
 Lääke auttaa, mutta ei niin nopeasti. Lääke auttaa melko hitaasti. Kohta Laura taas
 kuitenkin kiljuu ja nauraa. Minun ihana pikkusisko on terve taas!

* Denne finner du i ordboka, men du må lage grunnformen først.



KÄÄNNÖS OVERSETTELSE

Oversett til finsk

Jeg sover ikke i bilen.
 Pappa spiser ikke appelsin.
 Du lytter ikke til meg.
 Vi danser ikke tango.
 De kommer ikke i dag.
 Dere spiller ikke fotball.

vitaminbombe = vitamiinipommi

oransj = oranssi



TEHTÄVÄ OPPGAVE

Skriv fem setninger i arbeidsboka om det du **ikke** gjør. Dersom du virkelig vil understreke at du overhodet ikke pleier å gjøre det, så kan du legge inn ordet *todellakaan*.

Minä en laula karaokea. → Minä en todellakaan laula karaokea.

Minä en syö puuroa. → Minä en todellakaan syö puuroa.



SUULLINEN TEHTÄVÄ MUNTLLIG OPPGAVE

Gjør en liten intervjurunde i klasserommet. Spør fornuftige spørsmål og svar med fullstendige setninger. Lag flere spørsmål.

Tykkäätkö sinä jäätelöstä?

- Minä tykkään jäätelöstä.

- Minä en tykkää jäätelöstä.

Syötkö sinä kalaa?

- Minä syön kalaa.

- Minä en syö kalaa.

Onko sinulla lemmikki?

- Minulla on koira.

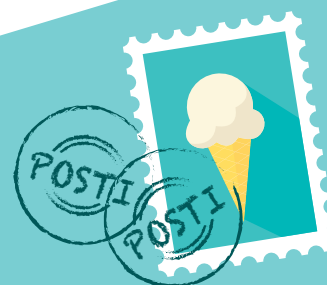
- Minulla ei ole lemmikkiä.



TEHTÄVÄ OPPGAVE

Skriv et brev til Skybert. Dette er det første brevet til ham, så presenter deg selv og still spørsmål om ting du vil vite om ham. Dere kan godt prøve å skaffe ekte brevvenner fra Finland eller fra andre skoler som har finskelever.

brev = kirje



KJELL MAKRILLI
MAKRILLIPOLKU 10



TEHTÄVÄ OPPGAVE

Kopier følgende tabell til arbeidsboka. Og fyll ut alle de tomme feltene.

VERBET PÅ FINSK	PÅ NORSK	JEG-FORMEN	NEKTENDE FORM
soi/dä	ringe	soin	soi
jaksa/a			
ol/la			
halut/a			
ehti/ä			
tykät/ä			
pitä/ä			
syö/dä			
osat/a			



SUULLINEN TEHTÄVÄ MUNTILIG OPPGAVE

De samme verbene skal inn i neste oppgave. De tomme feltene skal fylles ut med nektende verb: både nektelsesverbe e- og hoved verbet skal være med. Gjør dette som et gruppearbeid i klassen.

On maanantaiamu, mutta minun herätyskello _____.

Minä herään ja huomaan, että kello on jo kahdeksan! Voi ei, minä

_____ myöhästyä! Minä _____

_____ syödä aamupalaa. Onneksi koulussa on tänään

kotitaloustunti. Kotitaloustunnilla me teemme ruokaa. Meidän opettaja

_____ koulussa. Meillä on sijainen, mutta hän _____ laittaa

ruokaa. Me oppilaat osaamme. Tänään me teemme makkarakeittoa.

Minusta se on hyvää. Kaikki oppilaat _____ makkarakeitosta.

Minun pari Tuomas _____ keittoa. Minä tykkään makkarasta, perunasta,

porkkanasta ja lantusta. Minä _____ maidosta tai selleristä.

Seuraava tunti on liikuntatunti. Mutta me _____ juosta, koska

meillä on vatsa täynnä makkarakeittoa!



SANAKOE GLOSEPRØVE

NAVN : _____

DATO: _____

KLASSE: _____

Frisk

syk

sakte

rask

å hyle

rystet

hjemmebesøk

ørebetennelse

halsbetennelse

medisin

apotek

å virke





KAPITTEL 8



LUKUTEKSTI HØYTLESINGSOPPGAVE

Antti on tavallinen poika Suomesta. Mutta hän ei asu Suomessa, vaan Norjassa. Hän on 11 vuotta vanha. Antin perheessä on äiti Riitta ja isäpuoli Stig. Stig on kotoisin Norjasta, Stavangerista. Antti ja äiti ovat Helsingistä. Yhdessä he ovat tavallinen suomalais-norjalainen perhe, joka asuu Oslossa.

Antti tykkää soittaa kitaraa ja pelata tietokonetta. Hän rakastaa jalkapalloa. Äidin kanssa hän käy lenkillä, vaikka se on aika tylsä harrastus. Äiti tekee myös paljon käsitöitä. Nyt äiti kutoo norjalaista mariusvillapaitaa. Stigin kanssa Antti potkii palloa ulkona. Stigistä Antti on hyvä pelaaja. Antista Stig on hyvä tyyppi.

Stigillä on myös oma pieni vene. Se on hyvä juttu, koska Antti rakastaa kalastaa. Stigin veneessä on hytti, jossa voi nukkua. Norjassa Antti kalastaa merellä, Suomessa hän kalastaa järvellä. Antin isällä on keski-Suomessa oma mökki ja ranta. Se on mahtava kalapaikka.

Antista on ihan kiva asua Norjassa. Monet norjalaisetkin pojat ja tytöt rakastavat jalkapalloa, se on Antista mukava juttu. Antti pelaa jalkapalloa oslolaisessa jalkapallojoukkueessa. Norjan kieli on Antin mielestä vähän vaikea, mutta Antti oppii koko ajan. Joskus hän ikävöi mummoa ja vanhaa koulua. Eniten Antti ikävöi isää. Onneksi isä soittaa melkein joka päivä.

Hän ikävöi myös kouluruokaa, vaikka suomalainen kouluruoka ei ole aina kovin hyvää. Norjassa ei ole kouluruokaa. Norjan koulussa Antti syö aina leipää. Siis JOKA PÄIVÄ leipää! Antti tykkää syödä kinkkua ja juustoa leivän päällä. Tai kurkkua ja juustoa. Norjalaiset kaverit syövät usein hilloa tai Nugattia leivän päällä. Antti ei ymmärrä sitä, se on kai norjalainen ruokakulttuuri. Antti kyllä rakastaa norjalaista leipää, hän ei edes tykkää suomalaisesta ruisleivästä (stadieveysling leipä: leivän).

Onneksi kotona äiti tai Stig tekee ruokaa kun Antti tulee koulusta. Stig ei ole kovin hyvä kokki, mutta Antti ei sano sitä.

Hän sanoo ”takk for maten” tai ”kiitos ruuasta”. Stig ei osaa suomea, mutta Antti opettaa Stigiä. Stigistä suomi on vaikea kieli. Stig osaa kuitenkin sanoa ”hyvää päivää, yksi-kaksi-kolme, ja ei saa peittää». Onneksi Antti on kärsivällinen.

KONTROLLIKYSYMYKSIÄ KONTROLLSPØRSMÅL

1. Finn alle verbene i teksten og sett dem under hverandre i arbeidsboka. Klarer du å finne infinitivformen til verbene fra teksten?
2. Finn setningseksempler fra teksten med to verb, altså ett hjelpeverb og én infinitiv i samme setning.
3. Finn alle partitivsobjektene som opptrer i teksten.
4. Det er flere såkalte e-ord i teksten (substantiv). Finn dem. Hva er spesielt med bøyning av e-ord?
5. Det er flere såkalte nen-ord i teksten (substantiv og adjektiv). Finn dem. Hva er spesielt med bøyning av nen-ord?
6. Skriv ned alle ordene som slutter på -i i grunnform. Hvor mange av disse ordene har -e- i bøyingsform?
7. Det er ett eksempel på bruk av postposisjon i teksten. Finn den. Hva er spesielt med ord som står foran en postposisjon?
8. Finn eksempel på at -stA brukes for å uttrykke mening.
9. Finn eksempler på -IIA som uttrykker å ha.

EGENVURDERING



NAVN : _____

DATO: _____

KLASSE: _____



KONTROLLIKYSMYKSIÄ KONTROLLSPØRSMÅL

- Er det noen av disse oppgavene som var spesielt vanskelige?
- Hvilke grammatikktemaer må du jobbe mer med?

A large writing area with horizontal blue lines and a vertical red margin line on the left. There are three white circular punch holes on the left side of the writing area.

Gi en tilbakemelding til læreren om dette kapittelet!



SANAKOE GLOSEPRØVE

NAVN : _____

DATO: _____

KLASSE: _____

Skriv ned alle ordene på -e og -nen som du kan.





GRAMMATIKK

LYDLÆRE

A KLIPPE OG LIME-SPRÅK

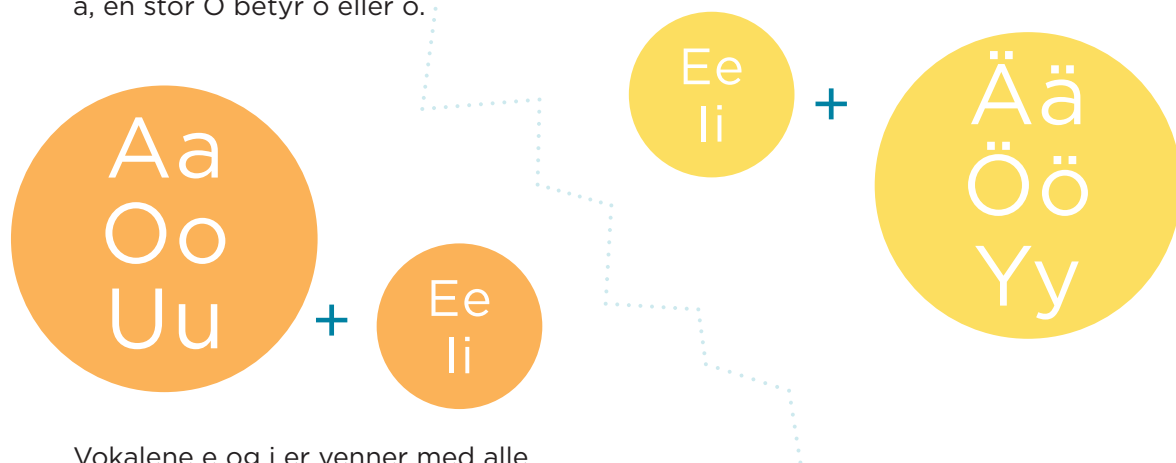
Det finske språket skiller seg fra det norske språket på mange måter. En av de viktigste forskjellene er at finsk bruker endelser for å uttrykke betydninger. Strengt talt er det ikke endelsene som er vanskelige i finsk. Det kan være mye mer krevende å holde orden på lydendringene som skjer i forbindelse med at vi limer inn endelser.

A VOKALHARMONI

Svært ofte må du velge mellom to forskjellige endelser. Betydningen 'i' uttrykkes på finsk med endelsen -ssa og -ssä. Hvilken av disse vi skal velge, avhenger av hva slags lyder eller bokstaver som allerede finnes i ordet.

Et ord med *ä*, *ö* eller *y*, vil ha endelsen -ssä.
Et ord med *a*, *o* eller *u*, vil ha endelsen -ssa

Nettopp denne sammenhengen mellom *bokstaver* tidligere i ordet og endelsen, kalles i finsk grammatikk for *vokalharmoni*. I dette heftet har vi innført store bokstaver for å vise at en endelsen kan ha to varianter. En stor -A betyr a eller ä, en stor O betyr o eller ö.



Vokalene e og i er venner med alle.

Når vi skal bøye sammensatte ord, så er det det siste ordet som bestemmer vokalharmonien.



A STADIEVEKSLING

Vi har lært at bokstavene p, t, og k er spesielle på finsk.

Vi har lært at disse endrer seg når man legger til en endelse som består av

1) én konsonant, 2) kombinasjonen konsonant + konsonant + vokal.

pp : p	lappu : lapun	hyppi/ä : hypimme
tt : t	katto : katon	laitta/a : laitamme
kk : k	mustikka : mustikan	nukku/a : nukumme
t : d	äiti : äidin	sito/a: sidomme
k : _	maku: maun	luke/a : luemme
p : v	rapu : ravun	leipo/a : leivomme
nk : ng	aurinko : auringon	penko/a : pengomme
nt : nn	Islanti : Islannin	lentä/ä : lennämme
mp : mm	lampi : lammen	kömpi/ä : kömmimme
lt : ll	ilta : illan	yltä/ä : yllämme
rt : rr	parta : parran	kerto/a : kerron

Og noen ganger også disse:

k : v	suku : suvun (dersom k er omringet av u/y)	
k : j	arki : arjen	särke/ä : särjemme

NOMEN

Med nomen menes substantiv, adjektiv og pronomen. Det er de ordklassene som skal bøyes i kasus. På finsk deles disse inn i forskjellige grupper på grunnlag av hvordan de ser ut.

A PRONOMEN

Når personlige pronomen bøyes i kasus, så må man ta utgangspunkt i en egen bøyingsstamme.



NOMINATIV GRUNNFORM	BØYINGSSTAMME	PARTITIV +-A	GENITIV + -n	ADESSIV + -IIA	INESSIV -stA
minä	minu-	minua	minun	minulla	minusta
sinä	sinu-	sinua	sinun	sinulla	sinusta
hän	häne-	häntä	hänen	hänellä	hänestä
me	mei-	meitä	meidän	meillä	meistä
te	tei-	teitä	teidän	teillä	teistä
he	hei-	heitä	heidän	heillä	heistä

A KASUSENDELSE

NOMINATIV	uten endelse	mustikka
GENITIV	-n	mustikan
PARTITIV	-A	mustikkaa
	-tA	maa - maata, tuhat - tuhatta
	-ttA	vene - venettä
INESSIV	-ssA	mustikassa
ELATIV	-stA	mustikasta
ADESSIV	-IIA	mustikalla
NOMINATIV	-t	mustikat

A NOMENGRUPPER

ORD SOM SLUTTER PÅ VOKALENE -A, -O, -U, -Y, -Ä OG -Ö

Det er svært mange ord i denne gruppen, og dette er også den enkleste gruppen å forholde seg til. Kasusendelsene limes direkte på grunnformen, og man trenger kun å passe på stadiesvekslingen.

poro + ssA = porossa
mustikka + ssA = mustikassa

A ORD SOM SLUTTER PÅ -E

Det er ikke så veldig mange ord i denne gruppen, men ordene er likevel relativt vanlige. Regelen er for øvrig enkel: til ord som slutter -e i grunnform må man legge til én ekstra -e før man legger til forskjellige kasusendelser.

vene + ssA = vene + e + ssA = veneessä

Merk likevel at det **ikke** skal være to e-er i partitivformen.

Partitiv lages av å lime -ttA direkte til grunnformen: *vene + ttA = venettä*

I ord av denne typen kan det skje en konsonantendring når man går fra grunnform til bøyingsform. Dersom det skjer en endring før -ee, så er denne endringa med i alle kasus.

Det letteste er at man bruker ordboka til hjelp og finner informasjon om endringa der.

pyyhe + ssA = pyyhe + e → pyyhkee- → pyyhkeessä

A ORD SOM SLUTTER PÅ -I

Ord som slutter på vokalen -i i grunnform deles inn i to undergrupper. De aller fleste i-ordene bøyes som ordinære vokalord, altså hvor kasusendelsene limes direkte til grunnformen.

appelsiini + ssA = appelsiinissa
äiti + llA = äidillä

Noen ord som slutter på -i skiller seg likevel ut. I noen ord som slutter på -i skal -i byttes ut med en -e når vi begynner å bøye. Det er ikke så altfor mange av disse. Hvorvidt et i-ord skal ha -e i bøyning eller ikke, er heldigvis også markert i ordboka.

Ord som bevarer sin -i-	Ord som får en -e-
appelsiini - appelsiinin	kivi - kiven
ruotsi - ruotsin	suomi - suomen
äiti - äidin	kieli - kielen

Eksempler på viktige ord som bøyes med -e- : *kivi, järvi, joki, niemi, mäki, kieli, tähti*,

A ORD SOM SLUTTER PÅ -NEN

Ganske mange vanlige ord slutter på -nen: *punainen, keltainen, nainen, ihminen, hevonen*.

Når du skal legge til en kasusendelse til nen-ord, må du bytte -nen med -se.

Det er ikke stadiesveksling i disse ordene.

hevonen + ssA = hevose- + ssA = hevosessa

VERB



PERSONBØYING AV VERB

På finsk skal alle verbene bøyes etter person. Det vil si at den (grammatiske) personen som *gjør eller utfører* verbet bestemmer hvilken endelse verbet skal ha. Dette kalles personbøying.

				istu/a	nukku/a
PERSON ENTALL	1	minä	-n	istun	nukun
	2	sinä	-t	istut	nukut
	3	hän	- V	istuu	nukkuu
PERSON FLERTALL	1	me	-mme	istumme	nukumme
	2	te	-tte	istutte	nukutte
	3	he	vAt	istuvat	nukkuvat

Legg merke til stadiesvekslinga ved verbbøying.



VERBGRUPPER

På samme måte som nomen, skal også verb deles inn i grupper etter utseendet. Vi skal se på hva verbet slutter på i infinitiv. Infinitiv er det samme som grunnformen, altså formen som står i ordboka.

GRUPPE 1 Slutter på to vokaler	GRUPPE 2 Slutter på -dA	GRUPPE 3 Slutter på -lA, -nA, -rA	GRUPPE 4 Slutter på -tA
istu/a	syö/dä	tul/la	huomat/a
nukku/a	juo/da	ol/la	pakat/a
		men/nä	printat/a

Skråstreken som vi har satt inn i infinitiven, viser hva du skal ta bort før du begynner å bøye. I ordboka er ikke denne streken markert.

1

GRUPPE

ISTU/A

Verb av denne typen er helt klart den vanligste. Bøying av disse verbene er svært enkel: ta bort infinitivsendelsen -A, legg til personendelsene og pass på stadiesvekslingen.

	minä	sinä	hän	me	te	he
istu/a	istun	istut	istuu	istumme	istutte	istuvat
nukku/a	nukun	nukut	nukkuu	nukumme	nukutte	nukkuvat

2

SYÖ/DÄ

Dette er også en svært vanlig og enkel gruppe.

Ta bort infinitivsendelsen -dÄ og legg til personendelsene.

GRUPPE

	minä	sinä	hän	me	te	he
syö/dä	syön	syöt	syö	syömme	syötte	syövät

To verb er litt spesielle; nemlig *nähdä* og *tehdä*. Her kommer det inn en litt overraskende -k.

	minä	sinä	hän	me	te	he
näh/dä	näen	näet	näkee	näemme	näette	näkevät
teh/dä	teen	teet	tekee	teemme	teette	tekevät

3

MEN/NÄ

GRUPPE

+ -e

Verbene i denne gruppa kan slutte på -IA (tul/la), -nA (men/nä) og -rA (pur/ra). Når du tar bort infinitivsendelsen fra disse verbene, så sitter du igjen med en verbstamme som slutter på en konsonant. Før du kan lime til personendelsene, må du legge inn en hjelpende vokal.

I denne gruppa skal du altså ta bort infinitivsendelsen, legg til en -e, og lim deretter på personendelsene.

Dersom det er konsonantendringen (stadièveksling) i disse ordene, så er konsonantkjernen lik i alle personene.

	minä	sinä	hän	me	te	he
men/nä	menen	menet	menee	menemme	menette	menevät
ajatel/la	ajattelen	ajattelet	ajattelee	ajattelemme	ajattelette	ajattelevat

4

HUOMAT/A

GRUPPE

- t- → -A-

Verbene i denne gruppa kan slutte på -tA, og -A er infinitivsendelsen som du skal ta bort. Før du kan begynne å legge til personendelsene, så må du gjøre om slutt-t til en -A:

1) huomata 2) huomata- 3) huomata-

Dersom det skjer en endring i konsonantkjernen inne i ordet, så endres den når vi går fra infinitiv til bøyingsform, og er lik i alle personer. Du kan lese i ordboka om et verb fra denne gruppen skal ha konsonantendring.

1) pakata 2) pakata- 3) pakata-

GRAMMATISK STRØSSEL

A Å HA

Å ha er et vanlig verb på norsk. Det er ikke et verb på finsk. Vi bruker en egen setningsform med -IIA + on når vi skal uttrykke å ha.

EIEREN + IIA	ON	det eide
<i>Saara + Ila</i>	<i>on</i>	<i>auto</i>

Dersom eieren i setningen er et personlig pronomen, så må vi bruke bøyingsstammen til personlige pronomen (se s.70). For ordet *minä* så blir det altså *minu-*

EIEREN + IIA	ON	det eide
<i>minu + Ila</i>	<i>on</i>	<i>auto</i>

A NEKTENDE SETNINGER

På finsk er ordet *ikke* et verb, og verb skal bøyes med personendelser. Hovedverbet i setningen, altså det som kommer etter *ikke*, blir stående uten personendelse.

Minä laula → n suihkussa → minä e → n laula suihkussa.

minä	en	nuku	ole
sinä	et	nuku	ole
hän	ei	nuku	ole
me	emme	nuku	ole
te	ette	nuku	ole

Hovedverbet har lik form i alle personer. Riktig form får du når du bøyer verbet i jeg-person og deretter fjerner endelsen -n: **nukkua** → **minä nukun** → **nuku (n)** → **minä en nuku**

Legg merke til at ordrekkefølgen er annerledes i norsk og finsk. På finsk har vi alltid nektelsen E-før verbet. På norsk kommer nektelsesordet etter verbet. Legg også merke til at det heter *ei ole* i alle personer når man nekter *minulla-on*-setninger.

A GENITIV

Genitiv brukes primært for å beskrive eie-forhold. Den som eier noe, skal bøyes i genitiv. Hunden har en ball, det er hundens ball: *koiralla on pallo, se on koiran pallo*. Dersom det er et pronomen som eier noe, så må vi bruk bøyingsstammen til personlige pronomen. For ordet *minä* så blir det altså *minu-*.

Minulla on pallo, se on minun pallo.

A PARTITIV OG TALLORD

Når et nomen kommer sammen med et tallord (høyere enn tallet 1), så skal ordet bøyes i partitiv.

minulla on + yksi + pyörä = minulla on yksi pyörä

minulla on + kaksi + pyörä = minulla on kaksi pyörää

Vi bruker også partitiv når vi bruker måle-enheter som litera, kilo eller for eksempel gramma.

Minä ostan yksi kilo suolaa ja 7 litraa maitoa.

Endelsen for partitiv er -A eller -tA. Ord som slutter på -e (perhe), får en egen -ttA-endelse i partitiv. Dersom du er usikker på hvordan partitivformen ser ut, så finner du denne formen som eget oppslagsord i bøyningstabellen i forordet på ordboka.

A PARTITIV OG OBJEKT

Med objekt menes en gjenstand/ting som verbet peker mot. Subjektet er den som aktivt utfører handlingen. For å finne objektet i en setning, så spør du HVA/HVEM + verbal + subjekt.

Typiske verb som krever objekt er for eksempel å spise og å spille. Vi har lært at objektet i disse setningene skal bøyes i partitiv (-A, -ta eller -ttA).

minä + syödä + leipä = minä syön leipää

sinä + soittaa + kitara = sinä soitat kitaraa

koira + syö + lääke = koira syö lääketä

A PARTITIV OG MINULLA EI OLE

Når man bruker minulla-on-setninger, så skal det eide være ubøyd. Det heter altså *minulla on hevonen*. Dersom man nekter en slik setning, så skal det eide stå i partitiv: *minulla ei ole hevosta*.

KYLLÄ ON

Kissalla on pallo

Minulla on kiire

Meillä on iso perhe

EI OLE

Kissalla ei ole palloa

Minulla ei ole kiirettä

Meillä ei ole isoa perhettä

A LOKALISERING

Vi bruker egne kasusendelser på finsk for å beskrive beliggenhet.

Endelsene -ssa betyr 'i' og -lla betyr 'på'.

Disse har igjen hver sin endelse som betyr 'fra', nemlig -sta og -lta.



Når vi skal oversette finske ord med slike kasusendelser, så må vi bruke preposisjoner på norsk.

A STEDSNAVN

Både på norsk og finsk må vi veksle mellom i og på når vi skal snakke om stedsnavn.

Som oftest brukes -ssa i forbindelse med finsk stedsnavn.

Dersom navnene har *-järvi*, *-joki*, *-niemi* i seg, så skal vi bruke endelsen -lla.

Andre unntak må man bare pugge underveis.

Grunnform Stedsnavn	Hvilken endelse? 'i' eller 'på'	Vokal-harmoni? -a eller -ä,	Stadie-veksling? Vær obs på p, t, pp, tt, kk, nk og nt.	Endring i slutten av ordet?	Endelig form
Yykeänperä	-ssa/ -ssä	-ssä	✗	✗	Yykeänperässä
Tromssa	-ssa/-ssä	-ssa	✗	✗	Tromssassa
Eurooppa	-ssa/-ssä	-ssa	✓ pp → p	✗	Euroopassa
Kilpisjärvi	-lla/-llä	-llä	✗	✓ i → e	Kilpisjärvellä
Seinäjoki	-lla/ -llä	-lla (pga joki)	✓ k forsvinner	✓ i → e	Seinäjoella

A PREPOSISJONER OG POSTPOSISJONER

I tillegg til å beskrive beliggenhet med kasus, så kan man også bruke små beliggenhetsord.

I norsk grammatikk snakker vi om preposisjoner. I finsk grammatikk snakker vi om preposisjoner og postposisjoner. Preposisjonene plasseres foran ordet de skal beskrive, postposisjonene plasseres etter ordet. Det er postposisjoner som er vanligst på finsk.

Katta er under bordet
bordet under → Kissa on pöydän alla.

Vanlige postposisjoner er for eksempel:

Alla (under), yläpuolella (over), edessä (foran), takana (bak), vieressä (ved siden av), ympäri (rundt), tykönä (hos)

A POSTPOSISJONER OG GENITIV

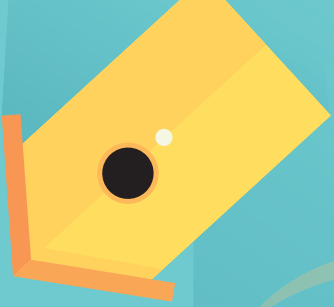
Det ordet som står foran en postposisjon, skal bøyes i genitiv. De skal altså ha en ekstra slutt-n. Det er altså viktig å se hvilke ord som hører sammen.

Minun pieni vihreä pallon on **[tuolin alla.]** tuoli + n alla
Se vihainen opettaja seisoo ja huutaa **[koulun edessä.]** koulu + n edessä
Hiiri on piilossa **[kaapin takana.]** (kaappi:) kaapi- + n takana

A UKEDAGER

Når man skal uttrykke at noe skjer på en bestemt dag, så skal man legge til endelsen -nA til ukedagene. -nA er også en kasusendelse.

maanantai	maanantaina	på mandag
tiistai	tiistaina	på tirsdag
keskiviikko	keskiviikkona	på onsdag
torstai	torstaina	på torsdag
perjantai	perjantaina	på fredag
lauantai	lauantaina	på lørdag
sunnuntai	sunnuntaina	på søndag



sesamfrø = seesaminsiemen



ost = juusto



hamburger = hampurilainen



oransj = oranssi

puck = kiekko



nykkytassu = tasku



iskrem = jäätelö



søl = forskeet

snute = kuono